

Δ11	ΕΝΤΥΠΟ ΑΠΟΨΕΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΕΡΓΟΥ Η΄ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ Α ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ
-----	--

ΠΡΟΣ: ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
 Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης
 Τμήμα Υποδομών, Διαχείρισης Στερεών και Υγρών Αποβλήτων, Υδραυλικών Έργων, Έργων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και Δικτύων τους

Ημερομηνία:

Αρ. Πρωτοκόλλου (Εξερχομένου):.....

Αρ. Πρωτοκόλλου (Εισερχομένου):.....

Περιβαλλοντική Ταυτότητα (ΠΕΤ) έργου ή δραστηριότητας:

(συμπληρώνεται από αρμόδια περιβαλλοντική αρχή)

1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ (Συμπληρώνεται αν ο υπογράφων το έντυπο εκφράζει τις προσωπικές του απόψεις)	
1.1. ΟΝΟΜΑ:	
1.2. ΕΠΩΝΥΜΟ:	
1.3. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ:	
1.4 Α.Δ. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ:	
1.5. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	
ΟΔΟΣ: ΠΕΡΙΟΧΗ: Τ.Κ.:	ΑΡΙΘΜΟΣ:
1.6. ΤΗΛΕΦΩΝΟ:	
1.7 FAX:	
1.8. EMAIL:	

2. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ (Συμπληρώνεται αν ο υπογράφων το έντυπο εκπροσωπεί κάποιον φορέα)		
2.2. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:	2.3. ΠΕΡΙΟΧΗ:	2.4. Τ.Κ.:
2.5. ΤΗΛΕΦΩΝΟ:	2.6. FAX:	2.7. EMAIL

3. ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ Ή ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

ΜΠΕ τεσσάρων (4) ΑΣΠΗΕ, συνολικής εγκατεστημένης ισχύος 134,4 MW, στις θέσεις ΓΕΡΑΚΟΒΟΥΝΙ - ΜΕΓΑΣ ΛΑΚΚΟΣ, ΓΕΡΑΚΟΒΟΥΝΙ, ΠΗΛΙΟΥΡΑΣ και ΠΗΛΙΟΥΡΑΣ Β, των Δ. Αλμυρού & Στυλίδος (ΠΕΤ: 2504002516)

4. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΟΛΙΩΝ-ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ

Τα σχόλια-παρατηρήσεις μου επί του φακέλου της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του έργου ή δραστηριότητας του στοιχείου 3 έχουν ως εξής :

Σύμφωνα με το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο περί περιβαλλοντικής αδειοδότησης (Ν. 4014/2011, όπως ισχύει) ο σχολιασμός θα πρέπει να αφορά σε θέματα που περιλαμβάνονται και αξιολογούνται στη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (επιπτώσεις έργου ή δραστηριότητας στο φυσικό ή/και ανθρωπογενές περιβάλλον, σχετικά προληπτικά ή/και επανορθωτικά μέτρα)

(Μπορούν να χρησιμοποιηθούν πρόσθετες σελίδες αν απαιτηθεί):

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ

Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) και της ΕΟΑ του έργου «ΜΠΕ τεσσάρων (4) ΑΣΠΗΕ, συνολικής εγκατεστημένης ισχύος 134,4 MW, στις θέσεις ΓΕΡΑΚΟΒΟΥΝΙ - ΜΕΓΑΣ ΛΑΚΚΟΣ, ΓΕΡΑΚΟΒΟΥΝΙ, ΠΗΛΙΟΥΡΑΣ και ΠΗΛΙΟΥΡΑΣ Β, των Δ. Αλμυρού & Στυλίδος» (ΠΕΤ: 2504002516)

Το υπό μελέτη έργο βρίσκεται εντός της περιοχής του Δικτύου NATURA 2000 με κωδικό GR1430006 «Όρος Όρθυς, Βουνά Γκούρας και Φαράγγι Παλαιοκερασιάς», η οποία χαρακτηρίζεται σύμφωνα με το Τυποποιημένο Έντυπο Δεδομένων του Δικτύου Natura ως Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ). Τα χαρακτηριστικά του υπό εξέταση έργου έχουν ως εξής:

- Τα υπό μελέτη έργα αφορούν στην εγκατάσταση τεσσάρων (4) Αιολικών Σταθμών Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΣΠΗΕ), οι οποίοι θα αποτελούνται από συνολικά 21 Α/Γ και θα έχουν συνολική εγκατεστημένη ισχύ 134,4 MW.

Ειδικότερα:

- Ο ΑΣΠΗΕ ΓΕΡΑΚΟΒΟΥΝΙ - ΜΕΓΑΣ ΛΑΚΚΟΣ θα έχει συνολική εγκατεστημένη ισχύ 32 MW, συνολική μέγιστη παραγόμενη ισχύ 31,8 MW, και θα αποτελείται από συνολικά πέντε (5) Α/Γ εγκατεστημένης ισχύος 6,4 MW έκαστη.
- Ο ΑΣΠΗΕ ΓΕΡΑΚΟΒΟΥΝΙ θα έχει συνολική εγκατεστημένη ισχύ 38,4 MW και θα αποτελείται από συνολικά έξι (6) Α/Γ εγκατεστημένης ισχύος 6,4 MW, εκ των οποίων οι δύο (Α/Γ 1 & 2) θα είναι μέγιστης ισχύος παραγωγής 6,3 MW και οι τέσσερις (Α/Γ 3, 4, 5 & 6) θα είναι μέγιστης

ισχύος παραγωγής 6,2 MW έκαστη. Η συνολική μέγιστη παραγόμενη ισχύς του ΑΣΠΗΕ θα ανέρχεται σε 37,4 MW.

- Ο ΑΣΠΗΕ ΠΗΛΙΟΥΡΑΣ θα έχει συνολική εγκατεστημένη ισχύ 32 MW, συνολική μέγιστη παραγόμενη ισχύ 31,8 MW, και θα αποτελείται από συνολικά πέντε (5) Α/Γ εγκατεστημένης ισχύος 6,4 MW έκαστη. Η συνολική μέγιστη παραγόμενη ισχύς του ΑΣΠΗΕ θα ανέρχεται σε 31,8 MW.

- Ο ΑΣΠΗΕ ΠΗΛΙΟΥΡΑΣ Β θα έχει συνολική εγκατεστημένη ισχύ 32 MW, συνολική μέγιστη παραγόμενη ισχύ 31,8 MW, και θα αποτελείται από συνολικά πέντε (5) Α/Γ εγκατεστημένης ισχύος 6,4 MW έκαστη. Η συνολική μέγιστη παραγόμενη ισχύς του ΑΣΠΗΕ θα ανέρχεται σε 31,8 MW.

Τα συνοδά έργα για την υλοποίηση των ΑΣΠΗΕ περιλαμβάνουν τα εξής:

- Διαμόρφωση των πλατειών εγκατάστασης των Α/Γ, με συνολικό εμβαδό χρήσης 108.741 τ.μ. και επέμβασης τα 166.226 τ.μ.

- Διάνοιξη νέας οδοποιίας για τη πρόσβαση στις θέσεις των πλατειών, συνολικού μήκους 16.297 μ. με συνολικό εμβαδό χρήσης 87.941 τ.μ. και επέμβασης 167.566 τ.μ.

- Συντήρηση του υφιστάμενου δρόμου μήκους 13.757 μ., για την πρόσβαση στις θέσεις των ΑΣΠΗΕ και τοπικές βελτιώσεις των τεχνικών του χαρακτηριστικών, σε συνολικό εμβαδό χρήσης 68.811 τ.μ. και επέμβασης 131.089 τ.μ.

- Κατασκευή δύο ραμπών συνολικού μήκους 169 μ., με συνολικό εμβαδό χρήσης 1.363 τ.μ. και επέμβασης 2.170 τ.μ.

- Κατασκευή τριών (3) οικίσκων ελέγχου (ένας ανά ΑΣΠΗΕ με εξαίρεση τον ΑΣΠΗΕ ΓΕΡΑΚΟΒΟΥΝΙ της εταιρείας Χ.ΡΟΚΑΣ ΑΒΕΕ), επιφάνειας περίπου 70 τ.μ. έκαστος.

- Κατασκευή των καναλιών των καλωδιώσεων ΜΤ για τη μεταφορά της παραγόμενης ενέργειας από τις Α/Γ στους οικίσκους ελέγχου και στη συνέχεια στον Υποσταθμό (Υ/Σ) ανύψωσης τάσης «ΑΧΛΑΔΙ», με εξαίρεση τον ΑΣΠΗΕ ΓΕΡΑΚΟΒΟΥΝΙ που θα συνδέεται απευθείας στον Υ/Σ, με συνολικό μήκος περί τα 39,2 χλμ., εκ των οποίων: i) για 15,5 χλμ. θα ακολουθούν τη νέα οδοποιία πρόσβασης, ii) για 1.896 μ. θα γίνει διάνοιξη νέας οδοποιίας με επιφάνεια χρήσης 5.728 τ.μ. και επέμβασης 14.530 τ.μ., και iii) για 21,9χλμ. θα ακολουθούν υφιστάμενο δρόμο έως τον υποσταθμό.

- Επέκταση του Υ/Σ «ΑΧΛΑΔΙ» σε επιφάνεια εμβαδού περί τα 7.060 τ.μ. ▪ Εγκατάσταση ενός Εργοταξιακού Χώρου για τις ανάγκες της κατασκευής των έργων, ως προσωρινή επέμβαση, εμβαδού 12.570 τ.μ.

Επιπλέον, το σύνολο των εκσκαφών αναμένεται να ανέλθει περίπου στα 705.888 μ³. Από τα γαιώδη υλικά και από τη θραύση της περίσσειας βραχωδών υλικών, θα χρησιμοποιηθούν 452.211 μ³ για την κατασκευή των επιχωμάτων, ενώ για την κατασκευή της οδοστρώσης (βάσης και υπόβασης) θα χρησιμοποιηθούν συνολικά 56.355 μ³. Για την επένδυση των πρανών θα χρειαστούν 48.480 μ³ γαιωδών υλικών. Επομένως, μετά την κατασκευή των επιχωμάτων, της οδοστρώσης και της επένδυσης των πρανών των επιχωμάτων θα υπάρχει περίσσειμα χωματοургικών 149.618 μ³, τα οποία θα μεταφερθούν στο πλησιέστερο χώρο ΑΕΚΚ ή σε χώρο που θα υποδείξουν οι αρμόδιες Δασικές υπηρεσίες (σελ. 30 ΜΠΕ). Ωστόσο,

είναι αμφίβολο κατά πόσο το πλησιέστερο ΑΕΚΚ δύναται να δεχτεί μία τόσο μεγάλη ποσότητα περίσσειας χωματουργικών.

Σημειωτέον ότι το όρος «Όθρυς» αποτελεί σημαντική περιοχή ΖΕΠ στην Ελλάδα και Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας, καθώς, σύμφωνα με τον Πίνακα 1.4.-1: Τεκμηρίωση στην κανονιστική πράξη και σχολιασμός της υπαγωγής σε καθεστώς ΕΖΔ και ΖΕΠ στην σελίδα 25 της εγκεκριμένης Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης (ΕΠΜ) 4α «*Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Θεσσαλίας (ομάδα περιοχών Περιφερειακών Ενοτήτων Λάρισας, Μαγνησίας και Σποράδων)*», στην προστατευόμενη αυτή περιοχή απαντώνται αναπαραγόμενα αρπακτικά και ιδίως των ειδών: *Ciconia nigra*, *Gyps fulvus*, *Circaetus gallicus*, *Aquila chrysaetos*, *Hieraaetus fasciatus*, *Falco biarmicus*, *Falco peregrinus*, *Dendrocopos medius*, ενώ το ανοιχτό δάσος βελανιδιάς δυτικά της περιοχής αναφέρεται ότι είναι σημαντικός τόπος τροφοληψίας του *Falco naumanni* για την περίοδο μετά την αναπαραγωγή.

Περαιτέρω, το έργο χωροθετείται εντός της ως άνω ΖΕΠ, όπου δεν υφίσταται οδικό δίκτυο, οπότε και πρόκειται για μία πλήρως αδιατάρακτη περιοχή, όπως προκύπτει και από τον Πίνακα 2.3.1-21 : Συνολικό μήκος Εθνικού και Επαρχιακού οδικού δικτύου εντός ΠΠΒ στην σελίδα 166 της εγκεκριμένης ΕΠΜ, ο οποίος πίνακας έχει ως εξής:

Το μήκος του οδικού δικτύου, ανά κατηγορία οδού, το οποίο εμπίπτει εντός των υπό εξέταση περιοχών, φαίνεται αναλυτικά στους πίνακες του Παραρτήματος 9, και συνοπτικά ως σύνολο επαρχιακού και εθνικού δικτύου στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 2.3.1-21 : Συνολικό μήκος Εθνικού και Επαρχιακού οδικού δικτύου εντός ΠΠΒ

Περιοχή	Σύνολο Επαρχιακού δικτύου (km)	Σύνολο εθνικού δικτύου (km)
GR 1420001 "Κάτω Όλυμπος – Καλιπεύκη"	18,8	
GR 1420003 "Αισθητικό Δάσος Όσσας"	20,8	
GR 1420004 "Κάρλα-Μαυροβούνι- Κεφαλόβρυσσ-Βελεστίνο-Νεοχώρι" (	101,6	
GR 1420005 "Αισθητικό Δάσος Κοιλιάδας Τεμπών"	10,7	7,8
GR 1420006 "Όρος Μαυροβούνι"	85,5	
GR 1420007 "Όρος Όσσα"	29,3	
GR 1420008 "Κάτω Όλυμπος, Όρος Γοδαμάνι & Κοιλιάδα Ροδιάς"	29,1	
GR 1420009 "Στενά Καλαμακίου και όρη Ζάκρου"	1,1	0,027
GR 1420010 "Στενά Καλαμακίου"		
GR 1420011 "Περιοχή Θεσσαλικού Κάμπου"	149,2	54,4
GR 1420012 "Περιοχή Φαρσάλων"	11,5	
GR 1420013 "Περιοχή Τυρνάβου"	5,7	26,5
GR 1420014 "Περιοχή Ελασσόνας"	7,5	11,1
GR 1420015 Εκβολές Πηνειού		
GR 1430001 "Όρος Πήλιο και Παράκτια Θαλάσσια Ζώνη"	53,8	69,7
GR 1430002 "Κουρί Αλμυρού Αγ. Σεραφείμ"	11,9	
GR 1430003 "Σκιάθος: Κουκουναριές και Ευρύτερη Θαλάσσια Περιοχή"		
GR 1430004 "Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Αλοννήσου-Βόρειων Σποράδων-Αν. Σκόπελος"		
GR 1430006 "Όρος Όθρυς Βουνά Γκούρας & Φαράγγι Παλιοκερασιάς"		
GR 1430007 "Περιοχή Ταμειυτήρων Πρώην Λίμνης Κάρλας"	30,4	

Επιπλέον, αξίζει να επισημανθεί ότι η αιολική, κυματική, παλιρροιακή ενέργεια συμπεριλαμβανομένης και της υποδομής, αποτελεί, βάσει της εγκεκριμένης ΕΠΜ (βλ. 193 ΕΠΜ), απειλή με αρνητικές επιπτώσεις ιδίως επί των ΤΟ 6170 και 5210.

Επίσης, στην ορεινή περιοχή της Όθρυς υπάρχει πολύ έντονη κτηνοτροφική δραστηριότητα, η οποία θα πληγεί από την υλοποίηση του έργου, το οποίο χωροθετείται εντός εκτάσεων/ΤΟ που χρησιμοποιούνται για τους σκοπούς της βόσκησης των ζώων. Τα ανωτέρω ομολογούνται και στην ίδια την ΕΠΜ, στην σελίδα 231 της οποίας παρατίθενται τα εξής:

«Σε μικρή απόσταση από τα όρια της ΖΕΠ «Όρος Όθρυς βουνά Γκούρας & φαράγγι Παλιοκερασιάς» (GR 1430006) βρίσκονται οι οικισμοί Ανάβρα, Νεοχώριον, Κοκκωτοί, Κωφοί. Οι δραστηριότητες των οικισμών αυτών δεν επηρεάζουν τη ΖΕΠ, λόγω απόστασης και υψομετρικής διαφοράς.

Η ΖΕΠ επηρεάζεται κυρίως από την κτηνοτροφία (περίπου 70 μονάδες σταβλισμού) οι περισσότερες κοντά στον οικισμό Ανάβρα. Η αγελαία βόσκηση συμβάλλει θετικά στη διατήρηση της ορνιθοπανίδας. Η γεωργία δεν επηρεάζει λόγω της υψομετρικής διαφοράς της ΖΕΠ από τις πεδινές εκτάσεις, οι οποίες καλλιεργούνται εντατικά. Συμπερασματικά, οι ασκούμενες δραστηριότητες στην ευρύτερη περιοχή δεν επηρεάζουν αρνητικά την ΠΠΒ.»

Η ΖΕΠ «Όρος Όθρυς, βουνά Γκούρας & φαράγγι Παλιοκερασιάς» (GR1430006) βρίσκεται στο ΝΔ τμήμα της Μαγνησίας, με υψόμετρα που κυμαίνονται από 200 m έως 1.724 m στην κορυφή Γερακοβούνι. Στην Όθρυ εντοπίζονται πολλές πηγές, οι οποίες τροφοδοτούν τα ρέματα Ξεριάς Αλμυρού, Πλατανόρεμα και Ρεματιά καθώς και φαράγγια όπως του Μαυρομάτη, Ξενιόρεμα ή Τσιγγενόρεμα, Χαραχάλι, Διακόπτι, Κακόρεμα, Νεροσπηλιά και βάραθρα όπως η «Γκριτζανότρυπα», κάτω από την κορυφή «Πήλιουρα» και με βάθος 110 m περίπου. Διαθέτει ακόμα σπήλαια όπως της Τιτανοσπηλιάς και της Νεροσπηλιάς. Το σπήλαιο Νεροσπηλιάς βρίσκεται μεταξύ των κορυφών Πήλιουρα και Γκιούζι, σε υψόμετρο 1220 m, διαρρέεται από υπόγειο ποτάμι (μήκους 1 km περίπου) και στην έξοδό του σχηματίζεται καταρράχτης ύψους 80 m.

Πέραν των λόγων που αναλυτικά εκτίθενται στην συνέχεια για την απόρριψη της περιβαλλοντικής αδειοδότησης του έργου στο σύνολό του, ούτε στην ΕΟΑ ούτε σε κάποιο συνοδευτικό έγγραφο (π.χ. Παράρτημα) γίνεται αναλυτική περιγραφή των εργασιών πεδίου, ήτοι ποιες ημέρες και ώρες έγιναν οι εργασίες πεδίου, τί καιρικές συνθήκες επικρατούσαν κ.α., ώστε να διαπιστωθεί εάν τηρήθηκαν τα προβλεπόμενα στην σχετική νομοθεσία. Αντιθέτως, γίνεται μια γενικόλογη αναφορά ότι η συλλογή δεδομένων έγινε από τον Απρίλιο του 2024 μέχρι τον Φεβρουάριο του 2025. Συναφώς στην σελίδα 70 της ΕΟΑ αναγράφονται τα εξής: «Στο πλαίσιο υλοποίησης της Ορνιθολογικής Μελέτης, διενεργήθηκε η έρευνα της περιοχής και η συλλογή δεδομένων από τον Απρίλιο του 2024 έως το Φεβρουάριο του 2025, καλύπτοντας τέσσερις εποχές ενός πλήρους έτους. Συνολικά συγκεντρώθηκαν δεδομένα από 50 ημέρες παρατηρήσεων πεδίου με τη μέθοδο των Δειγματοληπτικών ζωνών και τη μέθοδο των Εποπτικών σημείων.».

Το υπό κρίση πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του για τους κάτωθι λόγους:

1) ΜΗ ΛΗΨΗ ΥΠΟΨΗ ΤΗΣ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Όπως αναφέρεται στην σελίδα 102 της ΕΠΜ, «Η ΖΕΠ Όρος Όθρυς, βουνά Γκούρας & φαράγγι Παλιοκερασιάς (GR1430006) βρίσκεται στο ΝΔ τμήμα της Μαγνησίας, με υψόμετρα

που κυμαίνονται από 200 m έως 1.724 m στην κορυφή Γερακοβούνι. Στην Όθρυ εντοπίζονται πολλές πηγές, οι οποίες τροφοδοτούν τα ρέματα Ξεριάς Αλμυρού, Πλατανόρεμα και Ρεματιά καθώς και πολλά φαράγγια. Η έκταση στην πράξη χαρακτηρισμού (2017) είναι 31.079,47 Ha και σύμφωνα με το ΤΕΔ (2019) 31.234,14 Ha. Τύποι οικότοπων στη ΖΕΠ: Από τον προσδιορισμό και χαρτογράφηση των τύπων οικότοπων στα πλαίσια της παρούσας, προκύπτει ότι τη μεγαλύτερη έκταση καταλαμβάνει το ψευδομακκί 5350 (38,6%) στις χαμηλές υπώρειες, ακολουθεί ο τύπος 5210 (23,7%) στα μεγαλύτερα υψόμετρα και τα δρυοδάση 91M0 (21,3%) στο κάτω μέρος των πλαγιών. Μικρότερες εκτάσεις καταλαμβάνουν ο 6170 (5,1%) στις κορυφές (> 1.300 m) και τα ελατοδάση 951B (4,7%) σε μικρές εκτάσεις στα μεγαλύτερα υψόμετρα. Σε ξέφωτα σε υψόμετρο < 1.300 m εντοπίζεται ο τύπος προτεραιότητας 6220* και τα ελληνικά δάση πρίνου 934A (1,6%) στις δυτικές πλαγιές. Είδη χαρακτηρισμού ΖΕΠ: *Falco biarmicus*.». Περαιτέρω, στην σελ. 104 αναγράφονται τα εξής: «Αξιολόγηση των χαρακτηριστικών της ΖΕΠ: Από τα διαθέσιμα στοιχεία, τα οποία παρουσιάζονται αναλυτικά στο Τεύχος Τεκμηρίωσης (Παράρτημα 2.2.13) προκύπτει ότι η συνολική έκταση των τύπων φυσικών οικότοπων συνιστούν περίπου το 97,8 % της έκτασης της ΖΕΠ η οποία αναφέρεται στο ΤΕΔ (31.234,4 Ha). Προκύπτει επίσης ότι δεν υπάρχουν επαρκή αξιόπιστα και στατιστικά σημαντικά εμπειρικά στοιχεία για την ορνιθοπανίδα της ΖΕΠ. Από τα διαθέσιμα στοιχεία και από τις οικολογικές απαιτήσεις των πτηνών προκύπτει ότι οι τύποι οικότοπων οι οποίοι είναι σημαντικοί για τα πτηνά είναι οι 5210, 6170, 6220, 91M0, 951B, 5350 καθώς και αυτοί που αναπτύσσονται στα φαράγγια και τα ρέματα (92C0). Η συσχέτιση των τύπων αυτών με τα είδη παρουσιάζεται στο επόμενο κεφάλαιο 2.2.17 και στο Τεύχος Τεκμηρίωσης.».

Ωστόσο, η ΜΠΕ/ΕΟΑ αγνοεί πλήρως την εγκεκριμένη Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη (ΕΠΜ) 4α «Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Θεσσαλίας (ομάδα περιοχών Περιφερειακών Ενοτήτων Λάρισας, Μαγνησίας και Σποράδων)» (ΥΠΕΝ/ΔΔΦΠΒ/20803/449, Ημ/νία: 24/02/2025). Ειδικότερα, σύμφωνα με την εγκεκριμένη ΕΠΜ, για τη ζώνη ΖΔΟΕ-Γ1 εντός της οποίας αναπτύσσονται οι ΑΣΠΗΕ, εκτός από τους όρους και περιορισμούς του άρθρου 14γ του ΠΔ 59/2018, προτείνεται να **ισχύουν και οι ακόλουθες απαγορεύσεις:** "Απαγορεύεται η αποψίλωση της αυτοφυούς βλάστησης στις εκτάσεις των τύπων οικότοπων 6170 και 5210, στις κορυφές Μεσοβούνι, Ξεροβούνι, Κακόγρικο, Νησί, Κορυφή, Κουμάρι, Φλαμπούρι, Ψηλοράχη, Γερακοβούνι, Μεσοράχη, Λασιάρα, Σκιαδοράχη, Κορομηλίτσα, Μεγάλη Ράχη, Κορομηλιές, Πήλιουρας. Επίσης, στις πλαγιές, σε απόσταση 500 m από τις μισγάγγειες των φαραγγίων Χαραχάλι, Διακόπτι, Νεροσπηλιάς, Τσιγγενόρεμα, Κακόρεμα, Μαυρομμάτι και σε ζώνη εύρους 500 m από την είσοδο των σπηλαίων Τιτανοσπηλιά και Νεροσπηλιά." για την ειδική χρήση "34. ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΩΝ ΠΗΓΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ". Η ΜΠΕ/ΕΟΑ όχι μόνο δεν τεκμηριώνει ότι οι προτεινόμενες επεμβάσεις δεν θα προκαλέσουν αποψίλωση της αυτοφυούς βλάστησης στις εκτάσεις των τύπων οικότοπων 6170 και 5210, όπως ρητά αναφέρεται στην ΕΠΜ, αλλά αγνοεί πλήρως την ίδια την ύπαρξη και τις προβλέψεις της εγκεκριμένης ΕΠΜ για την περιοχή Natura GR1430006.

Πιο συγκεκριμένα, στην σελ. 363 της εγκεκριμένης ΕΠΜ προτείνεται η προστατευτέοι Τύποι Οικοτόπων (ΤΟ 6170, 5210, 91M0, 5350, 6220, 92C0) να υπαχθούν στη Ζώνη 14γ (Ζώνη Διαχείρισης Οικότοπων και Ειδών). Ειδικότερα, αναγράφονται τα εξής:

«Με την υπαγωγή Ζώνη Διαχείρισης Οικότοπων και Ειδών (ΖΔΟΕ, 14γ) όλης της ΖΕΠ, εξασφαλίζεται η ικανοποιητική προστασία των τύπων φυσικών οικότοπων και των ειδών που αναφέρονται στο κεφ. 4.1.13.

Στη ΖΔΟΕ ισχύουν οι γενικοί όροι και περιορισμοί που αναφέρονται στο ΠΔ 59/2018 για αυτή τη γενική κατηγορία χρήσεων (14γ) και οι γενικοί που αναφέρονται στην παρ. 4.3.2. Επιπλέον:

Στη ΖΔΟΕ-Γ1, προτείνεται να ισχύουν και τα ακόλουθα:

- Να απαγορεύεται η αποψίλωση της αυτοφυούς βλάστησης των οικοτόπων 6170 και 5210, στις κορυφές Μεσοβούνι, Ξεροβούνι, Κακόγρικο, Νησί, Κορυφή, Κουμάρι, Φλαμπούρι, Ψηλοράχη, Γερακοβούνι, Μεσοράχη, Λασιάρα, Σκιαδοράχη, Κορομηλίτσα, Μεγάλη Ράχη, Κορομηλιές, Πήλιουρας. Επίσης, η αποψίλωση της αυτοφυούς βλάστησης στις πλαγιές, σε απόσταση 500 m από τις μισγάγγειες των φαράγγιων Χαραχάλι, Διακόπτι, Νεροσπηλιάς, Τσιγγενόρεμα, Κακόρεμα, Μαυρομμάτι και σε ζώνη εύρους 500 m από την είσοδο των σπηλαίων Τιτανοσπηλιά και Νεροσπηλιά.
- Στις ρυθμιστικές διατάξεις θήρας που εκδίδονται ετησίως από τις αρμόδιες αρχές να περιληφθεί και ο αγριόχοιρος (*Sus scrofa*).

Με την προτεινόμενη υπαγωγή, εμπίπτουν στα όρια της ΖΔΟΕ, τα Καταφύγια Άγριας Ζωής Βαθύ Γρεκί-Σταυρός-Αγ. Παντελεήμονας, Π. Πλάτανος-Αμπέλια Κωφών, Κοινοτικό Δάσος Ανάβρας και Σαπουνάς, όπου ισχύει η απαγόρευση θήρας και συνεχίζουν να ισχύουν και οι άλλες απαγορεύσεις των ΚΑΖ.

Πέραν των προαναφερόμενων, στο κεφ. 5, προτείνεται η υλοποίηση μέτρων διαχείρισης, στα οποία περιλαμβάνονται η εξειδίκευση μέτρων διαχείρισης της βόσκησης (υποβόσκηση στους οικοτόπους 6170, 5210 και υπερβόσκηση στους οικοτόπους 5350, 91Μ0), η αποτροπή εκχέρσωσης δασών (91Μ0), η μείωση της λαθροθηρίας, κ.ά.»

Αναφέρεται δε ότι το υπό κρίση έργο εγκαθίσταται εντός τριών τύπων οικοτόπων του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΚ: 6170 «Ασβεστούχοι αλπικοί και υποαλπικοί λειμώνες», 5210 «Σχηματισμοί με Αρκεύθους» και 951Β «Δάση ελληνικής ελάτης (*Abies cephalonica*)». Στον παρακάτω πίνακα υπολογίζεται η κατάληψη του έργου στους συγκεκριμένους οικοτόπους (βλ. σελίδα 102 ΕΟΑ). Επιπλέον, η συνολική κατάληψη του έργου έχει ως εξής ως προς τους τύπους οικοτόπων: i) 132.66 στρέμματα επί του ΤΟ 5210, ii) 122.01 στρέμματα επί του ΤΟ 6170, και iii) 3.94 στρέμματα επί του ΤΟ 951Β (βλ. σελίδα 103 ΕΟΑ). Επίσης, ο τύπος οικοτόπου 5210 είναι σημαντικός για τα αρπακτικά (π.χ. *Buteo buteo*, *Corvus corax*, *Falco peregrinus brookei*) καθώς και για τα Στρουθιόμορφα (*Fringilla coelebs*, *Lanius collurio*, *Lullula arborea*, *Muscicapa striata*, *Phylloscopus trochilus*, *Sylvia curruca*, *Turdus merula*), όπως προκύπτει και από τον Πίνακα 2.2.17-15 (Συσχέτιση τύπων οικοτόπων και σημαντικών Ειδών της ΖΕΠ GR 1430006 «Όρος Όθρυς βουνά Γκούρας & φαράγγι Παλιοκερασιάς») στην σελίδα 134 της εγκεκριμένης ΕΠΜ. Τα ανωτέρω επιβεβαιώνονται και από τα αναγραφόμενα στην σελίδα 128 της ΕΟΑ, όπου παρατίθενται τα εξής: «**Στα υποαλπικά λιβάδια εντός των πολυγώνων εγκατάστασης, ύστερα από την έρευνα πεδίου, αναπαράγεται αξιόλογος πληθυσμός Δεντροσταρήθρας (*Lullula arborea*) και ο Αετομάχου (*Lanius collurio*).** Τα εν λόγω είδη προτιμούν τον ΤΟ 5210 «Σχηματισμοί με άρκευθους» ως ενδιαίτημα αναπαραγωγής. Στο πλαίσιο των εργασιών πεδίου πραγματοποιήθηκε λεπτομερής χαρτογράφηση του ΤΟ 5210 και έγινε σημαντική προσπάθεια αποφυγής κατάληψης επί του συγκεκριμένου ΤΟ στο βαθμό που ήταν εφικτό. Η εξάπλωση του ΤΟ 5210 είναι μεγαλύτερη στο κεντρικό και βόρειο τμήμα του ΑΣΠΗΕ.».

Εξαιρετικά δυσμενείς Επιπτώσεις στα Χειρόπτερα – Χωροθέτηση πλησίων Καταφυγίου Χειροπτέρων – Αντίθεση στην σχετική νομοθεσία της ΕΕ για την βιοποικιλότητα

Όπως αναφέρεται και στις σελίδες 3-4 της Αναφοράς με τίτλο «Επιπτώσεις της λειτουργίας των αιολικών πάρκων της Θράκης στα Χειρόπτερα (νυχτερίδες) κατά την περίοδο Ιουλίου 2008 – Αυγούστου 2011 (WWF Ελλάς, Μάρτιος 2011)¹:

Σελ. 3:

¹ Βλ. <https://www.contentarchive.wwf.gr/images/pdfs/WWF-aiolika-nyhterides2011.pdf>

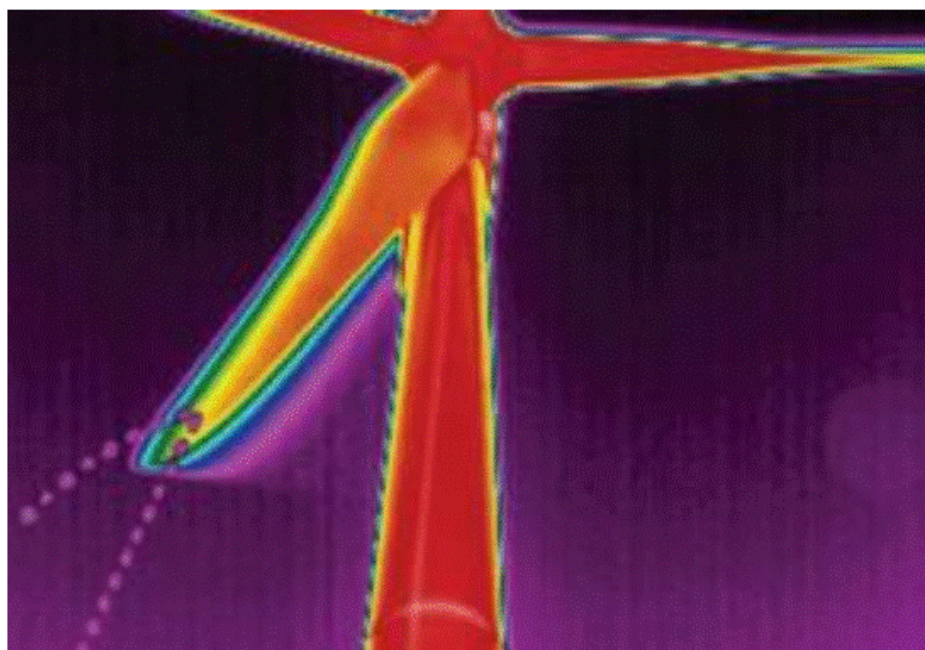
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σήμερα η αιολική ενέργεια είναι ένας από τους γρηγορότερα αναπτυσσόμενους τομείς της βιομηχανίας ανανεώσιμων πηγών ενέργειας με την εγκατάσταση ολοένα και περισσότερων, μεγαλύτερων και πιο παραγωγικών ανεμογεννητριών (ΑΓ). Αν και συχνά χαρακτηρίζεται ως περιβαλλοντικά «καθαρή», μαζικές θανατώσεις πουλιών και Χειροπτέρων έχουν καταγραφεί σε πολλά αιολικά πάρκα παγκοσμίως (Thelander et al. 2007, Smallwood et al. 2008). Οι μελέτες επιπτώσεων της λειτουργίας των αιολικών πάρκων στην πανίδα είχαν αρχικά επικεντρωθεί στα πουλιά, ειδικά τα μεταναστευτικά αρπακτικά και στρουθιόμορφα (de Lucas et al. 2004, Barrios & Rodriguez 2004, Smallwood et al. 2009, Masden et al. 2010). Καθώς όμως κατά τη διάρκεια αρκετών ερευνών πεδίου ανακαλύπτονταν μεγάλοι αριθμοί νεκρών ή βαριά τραυματισμένων Χειροπτέρων κάτω από τις ΑΓ, οι μελέτες αξιολόγησης και παρακολούθησης των επιπτώσεων άρχισαν να εστιάζονται και στα Χειρόπτερα (π.χ. Alcalde 2003, Dürr & Bach 2004, Brinkmann et al. 2006, Barclay et al. 2007, Kunz et al. 2007a, Arnett et al. 2008, Horn et al. 2008, Arnett et al. 2009). Ο αριθμός θανατώσεων Χειροπτέρων είναι σε μερικές περιπτώσεις πολύ μεγαλύτερος συγκριτικά με τα πουλιά (Brinkmann et al. 2006, Arnett et al. 2008). Για παράδειγμα, οι Brinkmann et al. (2006) σε μια περιοχή στη Γερμανία βρήκαν πάνω από πέντε φορές περισσότερες νεκρές νυχτερίδες από πουλιά στις εξεταζόμενες ΑΓ (50 έναντι 9 αντίστοιχα). Οι ερευνητές υποστηρίζουν ότι τα ευρήματα είναι υποεκτιμήσεις του πραγματικού αριθμού των θανατώσεων, λόγω του μικρού σωματικού μεγέθους και του κρυπτικού χρωματισμού των Χειροπτέρων, παραγόντων που συνηγορούν στο να διαφεύγουν περισσότερο της προσοχής του παρατηρητή, καθώς επίσης και λόγω της απομάκρυνσης από πτωματοφάγα ζώα (π.χ. άλλα θηλαστικά). Όπως έχουν αποδείξει πειραματικές μελέτες (Brinkmann et al. 2006, Arnett et al. 2008), η υποεκτίμηση των επιπτώσεων στις νυχτερίδες είναι μεγαλύτερη από ότι στα πουλιά, λόγω του μικρότερου μεγέθους τους.

Έως σήμερα, οι περισσότερες αναφορές και δημοσιευμένες μελέτες αφορούν την παρακολούθηση αιολικών πάρκων που ήδη έχουν τεθεί σε λειτουργία (post monitoring), με στόχο την αξιολόγηση των επιπτώσεων μέσω της ποσοτικοποίησης των άμεσων θανατώσεων από προσκρούσεις με ΑΓ, καθώς και στην αναζήτηση των αιτιών τους και λύσεων. Πολύ λιγότερο έχουν εξεταστεί οι επιπτώσεις στα ενδιαιτήματα των ζώων από τα συνοδευτικά έργα, τόσο κατά την κατασκευή όσο και τη λειτουργία τους. Ο πιθανότερος λόγος, γι' αυτή την «προτίμηση» είναι η πρόσφατη διαπίστωση του μεγέθους του προβλήματος των άμεσων θανατώσεων (Cryan 2008). Οι θανατώσεις Χειροπτέρων (εξαιτίας προσκρούσεων ή βαροτραύματος, βλ. παρακάτω) μπορεί να έχουν άμεσες επιπτώσεις στους πληθυσμούς τους συγκριτικά με μη άμεσα θανατηφόρες επιδράσεις όπως όχληση, εκτοπισμός ή απώλεια

Σελ. 4:

ενδιαιτήματος που συνήθως συνοδεύουν την κατασκευή και λειτουργία των αιολικών πάρκων, χωρίς ωστόσο να μειώνεται η σημασία και αυτών των επιπτώσεων (Brinkmann et al. 2006). Άμεση θανάτωση των Χειροπτέρων στις ΑΓ μπορεί να συμβαίνει λόγω πρόσκρουσης με τα περιστρεφόμενα πτερύγια του δρομέα (Εικόνα 1). Μία άλλη, πιο συχνή, αιτία θανάτου είναι το «βαροτραύμα», δηλαδή εσωτερική αιμορραγία που προκαλείται κατά την είσοδο των ζώων σε σημεία με χαμηλή ατμοσφαιρική πίεση (υποπίεση), κυρίως κοντά στις άκρες των περιστρεφόμενων πτερυγίων (Brinkmann et al. 2006, Baerwald et al. 2008).

Εικόνα 1. Θερμική υπέρυθρη εικόνα (thermal infrared image) μίας ανεμογεννήτριας, όπου φαίνεται η πορεία που διαγράφει μια νυχτερίδα την οποία χτυπά ένα από τα περιστρεφόμενα πτερύγια της έλικας (κάτω αριστερά). Από Horn et al. (2008).

Πέραν των ανωτέρω ερευνητικών αναφορών και δεδομένων σχετικά με τις επιπτώσεις των ΑΣΠΗΕ στους πληθυσμούς χειροπτέρων, στην προκειμένη περίπτωση αναμένονται εξαιρετικά αρνητικές επιπτώσεις στα είδη χειροπτέρων που απαντώνται στην περιοχή εγκατάστασης των υπό μελέτη α/π (σημειωτέον ότι όλα τα χειρόπτερα ανήκουν στα Παραρτήματα II και IV της Οδηγίας 92/43 ΕΟΚ), ενώ, πέραν όλων των άλλων, «η ευρύτερη περιοχή των έργων βρίσκεται εντός της ζώνης δραστηριότητας των χειροπτέρων, η οποία ορίζεται από κύκλο ακτίνας 5 χλμ. με κέντρο τη θέση του καταφυγίου» (βλ. σελίδες 188-189 της ΜΠΕ). Το δε Παράρτημα IV συμπεριλαμβάνει «ΖΩΙΚΑ ΚΑΙ ΦΥΤΙΚΑ ΕΙΔΗ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΠΟΥ ΑΠΑΙΤΟΥΝ ΑΥΣΤΗΡΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ».

Για παράδειγμα, τα είδη *Barbastella barbastellus*, *Miniopterus schreibersii*, *Myotis blythii*, *Myotis myotis* (τα οποία καταγράφηκαν κατά τις εργασίες πεδίου – βλ. Πίνακα 3-6 «Αποτελέσματα δειγματοληψιών χειροπτέρων ανά περιοχή» στην σελ. 92 της ΕΟΑ) ανήκουν στο Παράρτημα II της Οδηγίας Οδηγίας 92/43 ΕΟΚ (Ζωϊκά και Φυτικά Είδη Κοινοτικού Ενδιαφέροντος των οποίων η διατήρηση επιβάλλει τον καθορισμό Ειδικών Ζωνών Διατήρησης)

Η υλοποίηση λοιπόν του έργου αναμένεται να έχει εξαιρετικά δυσμενείς επιπτώσεις στα είδη χειροπτέρων στην περιοχή εγκατάστασης των α/γ και των συνοδών έργων, λαμβανομένων υπόψη και των ακόλουθων που αναφέρονται στην σελίδα 105 της ΕΟΑ:

«Για την εκτίμηση των επιπτώσεων της λειτουργίας του υπό μελέτη ΑΣΠΗΕ λαμβάνονται υπ' όψιν:

- η ένταση παρουσίας των Χειροπτέρων ως ο μέσος αριθμός ακολουθιών ήχων που καταγράφηκαν κατά τη διάρκεια των ολονύκτιων καταγραφών. Αυτό βέβαια με την επιφύλαξη ότι μπορεί να υπάρχουν διαφοροποιήσεις ανάλογα με την εποχή και τις καιρικές συνθήκες. Κατά την έρευνα πεδίου, η ένταση παρουσίας των Χειροπτέρων στην ΠΕΠ θεωρείται υψηλή κοντά στη Νεροσπηλιά, μέτρια στα κεντρικά και νότια γήπεδα εγκατάστασης στους υποαλπικούς ΤΟ (5210 και 6270) που βρίσκονται εγγύτερα στη Νεροσπηλιά και χαμηλή στα βορειότερα γήπεδα εγκατάστασης.
- η παρουσία ευάλωτων ειδών στις προσκρούσεις με τις Α/Γ. Από τα 17 είδη που καταγράφηκαν, το ένα είναι Κινδυνεύον σύμφωνα με το Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο.
- στην άμεση απώλεια ενδιαιτήματος τροφοληψίας ή άλλου ενδιαιτήματος. Τα γήπεδα εγκατάστασης βρίσκονται εντός περιοχής τροφοληψίας του καταφυγίου της Νεροσπηλιάς. Η συνολική κατάληψη του έργου επί της περιοχής τροφοληψίας ανέρχεται στο 0,3% και θεωρείται εξαιρετικά μικρή.
- η απόσταση από βιότοπο που προσελκύει Χειρόπτερα. Η παράμετρος αυτή βασίζεται στην παρουσία ενδιαιτημάτων που προσελκύουν χειρόπτερα για λόγους τροφοληψίας ή ανάπαυσης και ως εκ τούτου δημιουργούν συνθήκες αυξημένης θνησιμότητας. Τέτοια ενδιαιτήματα είναι τα επιφανειακά γλυκά νερά και οι δασικές συστάδες, αλλά και η θερινή έκρηξη στους πληθυσμούς των γρύλων και άλλων εντόμων στα υποαλπικά λιβάδια. Τα πολύγωνα χωροθέτησης των Α/Γ βρίσκονται εντός περιοχής που προσελκύει Χειρόπτερα.
- η παρουσία ειδών του Παραρτήματος II και IV της Οδηγίας 92/43 ΕΟΚ. Όλα τα είδη που καταγράφηκαν ανήκουν στο ένα ή και στα δύο Παραρτήματα.».

Επιπλέον, το υπό μελέτη έργο χωροθετείται σε ζώνη δραστηριότητας χειροπτέρων. Συναφώς, στις σελ. 188-189 της ΜΠΕ παρατίθενται τα εξής: «Όσον αφορά σε άλλα είδη πανίδας, εντός της περιοχής μελέτης και σε ελάχιστη απόσταση 1,2 χλμ. από τα έργα, βρίσκεται το σπήλαιο Νεροσπηλιά το οποίο αποτελεί καταφύγιο για πληθυσμό περίπου 1000 ατόμων της Πτερυγονυχτερίδας (*Miniopterus schreibersii*), ενώ έχει καταγραφεί και ο Τρανορινόλοφος (*Rhinolophus ferrumequinum*). Η ευρύτερη περιοχή των έργων βρίσκεται εντός της ζώνης δραστηριότητας των χειροπτέρων, η οποία ορίζεται από κύκλο ακτίνας 5 χλμ. με κέντρο τη θέση του καταφυγίου. Η Νεροσπηλιά δεν αποτελεί ένα από τα σημαντικά καταφύγια για τα χειρόπτερα στην Ελλάδα, γι' αυτό και δεν έχει θεσπιστεί κάποια περιοχή προστασίας για τα συγκεκριμένα είδη. Τα μέτρα που προτείνονται στην ΕΟΑ είναι ικανά να διασφαλίσουν την ακεραιότητα των πληθυσμών των χειροπτέρων.». Τα ανωτέρω, ότι δηλαδή το σπήλαιο της Νεροσπηλιάς δεν είναι σημαντικό καταφύγιο χειροπτέρων είναι

ανακριβές και πλήρως αντιφατικό με τα αναγραφόμενα στην σελ. 41 της εγκεκριμένης ΕΠΜ, όπου παρατίθενται τα εξής: «Σπήλαια που δεν έχουν αξιοποιηθεί τουριστικά και έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την πανίδα (χειρόπτερα, ασπόνδυλα) εντοπίζονται στα Τέμπη (Αγ. Παρασκευής, Προφήτη Ηλία, στην Όσσα τα σπήλαια (Λιπαρότρυπας, Νυμφών, Ανάληψης, Κόκκινου Βράχου), στο Πήλιο (Μαλάκι) και στην Όθρυ (Νεροσπηλιά). Σημασία για τα χειρόπτερα έχει και το σπήλαιο Ρούτση στον Κάτω Όλυμπο, κοντά στα Τέμπη.».

Επιπλέον, κατά τα αναγραφόμενα στην σελ. 96 της ΕΟΑ, αναγράφονται τα εξής: «Σύμφωνα με το πρόγραμμα LIFE17 NAT/GR/000522 – LIFE GRECABAT, τα είδη που χρησιμοποιούν τη Νεροσπηλιά σαν αποικία είναι η Πτερυγονυχτερίδα (*Miniopterus schreibersii*) και ο Μικρορινόλοφος (*Rhinolophus ferrumequinum*).». Σημειώνεται ότι το είδος «Πτερυγονυχτερίδα» (*Miniopterus schreibersii*) ανήκει στα Παραρτήματα II και IV, ενώ το είδος «Μικρορινόλοφος» (*Rhinolophus ferrumequinum*) ανήκει στο Παράρτημα II. **Τα εν λόγω είδη που ανήκουν στο Παράρτημα IV χαίρουν ιδιαίτερα αυξημένης προστασίας είτε βρίσκονται εντός προστατευόμενης περιοχής του Δικτύου Natura 2000 είτε εκτός, όπως προκύπτει και από τα αναγραφόμενα στην σελ. 26 του εγγράφου με τίτλο «Έγγραφο καθοδήγησης για τα έργα αιολικής ενέργειας και τη νομοθεσία της ΕΕ για την προστασία της φύσης» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2021), όπου: «Το δεύτερο σύνολο διατάξεων των οδηγιών για το φυσικό περιβάλλον αφορά την προστασία ορισμένων ειδών σε ολόκληρη την περιοχή φυσικής κατανομής τους εντός της ΕΕ, δηλαδή τόσο εντός όσο και εκτός των τόπων Natura 2000. Τα μέτρα προστασίας των ειδών εφαρμόζονται στα είδη που απαριθμούνται στο παράρτημα IV της οδηγίας για τους οικοτόπους, καθώς και στο σύνολο των ειδών άγριων πτηνών στην ΕΕ. Οι ακριβείς διατάξεις καθορίζονται στο άρθρο 5 της οδηγίας για τα πτηνά και στα άρθρα 12 (για τα ζώα) και 13 (για τα φυτά) της οδηγίας για τους οικοτόπους. Ουσιαστικά, οι εν λόγω διατάξεις απαιτούν από τα κράτη μέλη να απαγορεύουν:**

- τη σύλληψη ή τη θανάτωση, εκ προθέσεως, ειδών·
- τη σκόπιμη ενόχλησή τους κατά την περίοδο αναπαραγωγής, κατά την περίοδο κατά την οποία τα νεογνά εξαρτώνται από τη μητέρα, κατά τη χειμερία νάρκη και τη μετανάστευση·
- τη βλάβη ή καταστροφή των τόπων αναπαραγωγής ή των τόπων ανάπαυσης·
- την εκ προθέσεως καταστροφή φωλιών ή αυγών, ή την εκρίζωση ή καταστροφή προστατευόμενων φυτών.».

Η υλοποίηση του έργου έρχεται λοιπόν σε καταφανή αντίθεση με την αρχή της αναλογικότητας, όπως διεξοδικά αναλύεται κατωτέρω (τόσο μεμονωμένα το υπό κρίση έργο όσο και σωρευτικά-αθροιστικά με τους λοιπούς ΑΣΠΗΕ εντός της ΖΕΠ με κωδικό GR1430006 «Όρος Όθρυς, βουνά Γκούρας και φαράγγι Παλαιοκερασιάς»).

Η υλοποίηση λοιπόν το έργου βρίσκεται σε καταφανή αντίφαση με το νομοθετικό πλαίσιο της ΕΕ για την προστασία της βιοποικιλότητας και τον Κανονισμό για την αποκατάσταση της φύσης, ο οποίος αποσκοπεί στην αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων, με βάση τους στόχους της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030 καθώς και στη θέσπιση μέτρων ανάκαμψης τα οποία θα καλύπτουν τουλάχιστον το 20% των χερσαίων και των θαλάσσιων περιοχών της ΕΕ έως το 2030, καθώς και όλα τα οικοσυστήματα που χρήζουν αποκατάστασης έως το 2050.

Σχετικά δε με την στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030, όπως αναφέρεται στην ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου/Συμβουλίου της ΕΕ (<https://www.consilium.europa.eu/el/policies/biodiversity/>):

«Η στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030, η οποία παρουσιάστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Μάιο του 2020, αποτελεί βασικό στοιχείο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.

Το Συμβούλιο εξέδωσε συμπεράσματα σχετικά με τη στρατηγική αυτή και ενέκρινε τους στόχους της τον Οκτώβριο του 2020. Τόνισε την ανάγκη να ενταθούν οι προσπάθειες για την αντιμετώπιση των άμεσων και έμμεσων αιτιών απώλειας της βιοποικιλότητας και υποβάθμισης της φύσης. Επανέλαβε την έκκληση για πλήρη ενσωμάτωση των στόχων βιοποικιλότητας σε άλλους τομείς όπως η γεωργία, η αλιεία και η δασοκομία, καθώς και για συνεκτική εφαρμογή των μέτρων της ΕΕ στους τομείς αυτούς.

Οι υπουργοί ζήτησαν να διατεθεί σημαντικό μέρος του 30% από τον προϋπολογισμό της ΕΕ και τις δαπάνες του Next Generation EU που προορίζονται για τη δράση για το κλίμα στη βιοποικιλότητα και σε λύσεις που βασίζονται στη φύση και προάγουν τη βιοποικιλότητα.»

Επίσης, η υλοποίηση του έργου είναι σε καταφανή σύγκρουση με τον Κανονισμό για την αποκατάσταση της φύσης, στην σελίδα 36 του οποίου αναγράφονται τα εξής:

«Η νέα δασική στρατηγική της ΕΕ για το 2030, η οποία περιγράφεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής της 16ης Ιουλίου 2021, υπογράμμισε την ανάγκη αποκατάστασης της δασικής βιοποικιλότητας. Τα δάση και οι λοιπές δασικές εκτάσεις καλύπτουν πάνω από το 43,5 % του χερσαίου χώρου της Ένωσης. Τα δασικά οικοσυστήματα που φιλοξενούν πλούσια βιοποικιλότητα είναι ευάλωτα στην κλιματική αλλαγή, αποτελούν όμως και έναν φυσικό σύμμαχο στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και την καταπολέμησή της καθώς και των κινδύνων που σχετίζονται με το κλίμα, μεταξύ άλλων μέσω των λειτουργιών αποθέματος άνθρακα και απορρόφησης άνθρακα, και παρέχουν πολλές άλλες ζωτικής σημασίας οικοσυστημικές υπηρεσίες και οφέλη, όπως η παροχή ξυλείας και ξύλου, τροφίμων και άλλων προϊόντων εκτός της ξυλείας, η ρύθμιση του κλίματος, η σταθεροποίηση του εδάφους και ο περιορισμός της διάβρωσης, καθώς και ο καθαρισμός του αέρα και των υδάτων.».

Επίσης, στην σελίδα 40 του Κανονισμού για την αποκατάσταση της φύσης, αναγράφονται τα εξής: «Προκειμένου να διασφαλιστεί η συνοχή μεταξύ των στόχων του παρόντος κανονισμού και της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²¹, του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 98/70/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²³ όσον αφορά την προώθηση της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, ιδίως κατά την εκπόνηση των εθνικών σχεδίων αποκατάστασης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τη δυνατότητα των έργων ανανεώσιμης ενέργειας να συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων αποκατάστασης της φύσης».

Προκύπτει λοιπόν ότι μεταξύ των έργων ΑΠΕ και της ανάγκης αποκατάστασης της φύσης πρέπει να προκρίνεται η εγκατάσταση έργων ΑΠΕ, αλλά χωρίς αυτά να προκαλούν σημαντική διατάραξη της οικολογικής ισορροπίας και σημαντική βλάβη στο φυσικό περιβάλλον. Τα ανωτέρω απορρέουν και από τα αναγραφόμενα στην σελίδα 41 του άνω Κανονισμού, όπου: «(68) Δεδομένης της σημασίας της συνεπούς αντιμετώπισης των διττών προκλήσεων της απώλειας βιοποικιλότητας και της κλιματικής

αλλαγής, η αποκατάσταση της βιοποικιλότητας θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και αντιστρόφως. Θα πρέπει να είναι δυνατός ο συνδυασμός δραστηριοτήτων αποκατάστασης και ανάπτυξης έργων ανανεώσιμης ενέργειας, όπου είναι δυνατόν, μεταξύ άλλων σε περιοχές επιτάχυνσης για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και σε ειδικές περιοχές δικτύου. Η οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 απαιτεί από τα κράτη μέλη να προβαίνουν σε συντονισμένη χαρτογράφηση για την ανάπτυξη ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στην επικράτειά τους με σκοπό τον προσδιορισμό του εγχώριου δυναμικού και των διαθέσιμων χερσαίων, υπόγειων ή θαλάσσιων εκτάσεων ή εκτάσεων εσωτερικών υδάτων που απαιτούνται για την εγκατάσταση σταθμών παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας και των σχετικών υποδομών τους, όπως οι εγκαταστάσεις δικτύου και αποθήκευσης, συμπεριλαμβανομένης της αποθήκευσης θερμικής ενέργειας, και οι οποίες είναι απαραίτητες προκειμένου να εκπληρωθούν τουλάχιστον οι εθνικές συνεισφορές τους στον αναθεωρημένο στόχο για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές για το 2030. Οι απαραίτητες αυτές περιοχές, συμπεριλαμβανομένων των υφιστάμενων σταθμών παραγωγής και των μηχανισμών συνεργασίας, πρέπει να αντιστοιχούν με τις εκτιμώμενες πορείες και τη συνολική προγραμματισμένη εγκατεστημένη ισχύ από τεχνολογίες ανανεώσιμης ενέργειας που ορίζονται στα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ορίσουν ένα υποσύνολο περιοχών ως περιοχές επιτάχυνσης για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Περιοχές επιτάχυνσης για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι συγκεκριμένες περιοχές, είτε στην ξηρά είτε στη θάλασσα, που είναι ιδιαίτερα κατάλληλες για την εγκατάσταση μονάδων παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, όπου η ανάπτυξη ενός συγκεκριμένου τύπου ανανεώσιμης ενέργειας δεν αναμένεται να επιφέρει σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, δεδομένων των ιδιοτεροτήτων της επιλεγμένης περιοχής. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να δώσουν προτεραιότητα σε τεχνητές και δομημένες επιφάνειες, όπως στέγες και προσόψεις κτιρίων, μεταφορικές υποδομές και τον άμεσο περίγυρό τους, χώρους στάθμευσης, αγροκτήματα, χώρους αποβλήτων, βιομηχανικούς χώρους, ορυχεία, τεχνητά εσωτερικά υδάτινα συστήματα, τεχνητές λίμνες ή δεξαμενές και, κατά περίπτωση, χώρους επεξεργασίας αστικών λυμάτων, καθώς και υποβαθμισμένα εδάφη που δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για γεωργικούς σκοπούς.».

Περαιτέρω, στην σελ. 42 του ανωτέρω Κανονισμού αναγράφονται τα εξής: «Η οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 ορίζει επίσης ότι τα κράτη μέλη επιτρέπεται να εγκρίνουν ένα ή περισσότερα σχέδια για τον καθορισμό χώρων που προορίζονται για υποδομές για την ανάπτυξη έργων δικτύου και αποθήκευσης που είναι αναγκαία για την ενσωμάτωση της ανανεώσιμης ενέργειας στο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας, όπου η ανάπτυξη αυτή δεν αναμένεται να επιφέρει σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις ή οι επιπτώσεις αυτές μπορούν να μετριαστούν δεόντως ή, όπου αυτό δεν είναι εφικτό, να αντισταθμιστούν δεόντως. Στόχος των περιοχών αυτών πρέπει να είναι το να λειτουργούν υποστηρικτικά και συμπληρωματικά στις περιοχές επιτάχυνσης για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Κατά τον καθορισμό των περιοχών επιτάχυνσης για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και των περιοχών που προορίζονται για υποδομές, τα κράτη μέλη πρέπει να αποφεύγουν τις προστατευόμενες περιοχές και να λαμβάνουν υπόψη τα εθνικά τους σχέδια αποκατάστασης. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να συντονίζουν την ανάπτυξη εθνικών σχεδίων αποκατάστασης με τη χαρτογράφηση των περιοχών που απαιτούνται προκειμένου να ανταποκριθούν τουλάχιστον στις εθνικές τους συνεισφορές για την επίτευξη

του στόχου ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για το 2030 και, κατά περίπτωση, με τον καθορισμό των περιοχών επιτάχυνσης για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και των περιοχών που προορίζονται για υποδομές. Κατά την κατάρτιση των εθνικών τους σχεδίων αποκατάστασης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν συνέργειες με την ανάπτυξη των υποδομών ανανεώσιμης ενέργειας και ενέργειας και με τις περιοχές επιτάχυνσης για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και περιοχές που προορίζονται για το δίκτυο που έχουν ήδη καθοριστεί και να διασφαλίζουν ότι η λειτουργία των εν λόγω περιοχών, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών αδειοδότησης που ισχύουν για τις εν λόγω περιοχές οι οποίες προβλέπονται στην οδηγία (ΕΕ) 2018/2001, παραμένει αμετάβλητη.».

Ωστόσο, στην προκειμένη περίπτωση προωθείται η εγκατάσταση ενός γιγαντιαίου έργου ΑΠΕ σε περιοχή ΖΕΠ (με αυστηρά προστατευόμενα είδη ορνιθοπανίδας) καθώς και σε άμεση γειτνίαση με καταφύγιο χειροπτέρων. Από τα ανωτέρω επίσης προκύπτει ότι, η Ελληνική Πολιτεία έχει την υποχρέωση να προβεί στην ανάπτυξη εθνικών σχεδίων αποκατάστασης για την χαρτογράφηση των περιοχών που απαιτούνται στην Ελλάδα, προκειμένου να υπάρξει συμμόρφωση με τους θεσπισμένους στόχους ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για το 2030. Εν προκειμένω, όμως, προκρίνεται η εγκατάσταση ενός «φαραωνικού» έργου αποτελούμενου από 4 α/π εντός προστατευόμενης περιοχής ΖΕΠ και εντός των διοικητικών ορίων Δ.ΕΑλμυρού και Εχιναίων, των Δ. Αλμυρού και Στυλίδος αντίστοιχα, που δεν αποτελούν ΠΑΠ, αλλά Περιοχές Αιολικής Καταλληλότητας (ΠΑΚ).

Επίσης, όπως αναλύεται παρακάτω στην ΜΠΕ και την ΕΟΑ δεν έγινε εξέταση εναλλακτικής θέσης χωροθέτησης του υπό μελέτη έργου των 4 ΑΣΠΗΕ, παρά το γεγονός ότι αυτό προβλέπεται ρητά στην σχετική νομοθεσία και κρίνεται άκρως αναγκαίο, ιδίως μάλιστα στην υπό κρίση περίπτωση που αναμένονται αρνητικές επιπτώσεις επί της πανίδας (π.χ. χειρόπτερα) και της ορνιθοπανίδας της περιοχής του Δικτύου NATURA 2000. Άλλωστε, δεν δύναται να θεωρηθεί ότι στην προκειμένη περίπτωση συντρέχουν οι εξαιρετικές περιπτώσεις της έγκρισης επέμβασης σε δασικές εκτάσεις, λαμβανομένου υπόψη ότι υπάρχουν διαθέσιμες άλλες εκτάσεις και μάλιστα ήσσονος οικολογικής σπουδαιότητας εκτός προστατευόμενων περιοχών του Δικτύου NATURA 2000, ενδεχομένως εντός ΠΑΠ, στις οποίες πιθανόν θα μπορούσε να προκριθεί η εγκατάσταση ενός τέτοιου έργου.

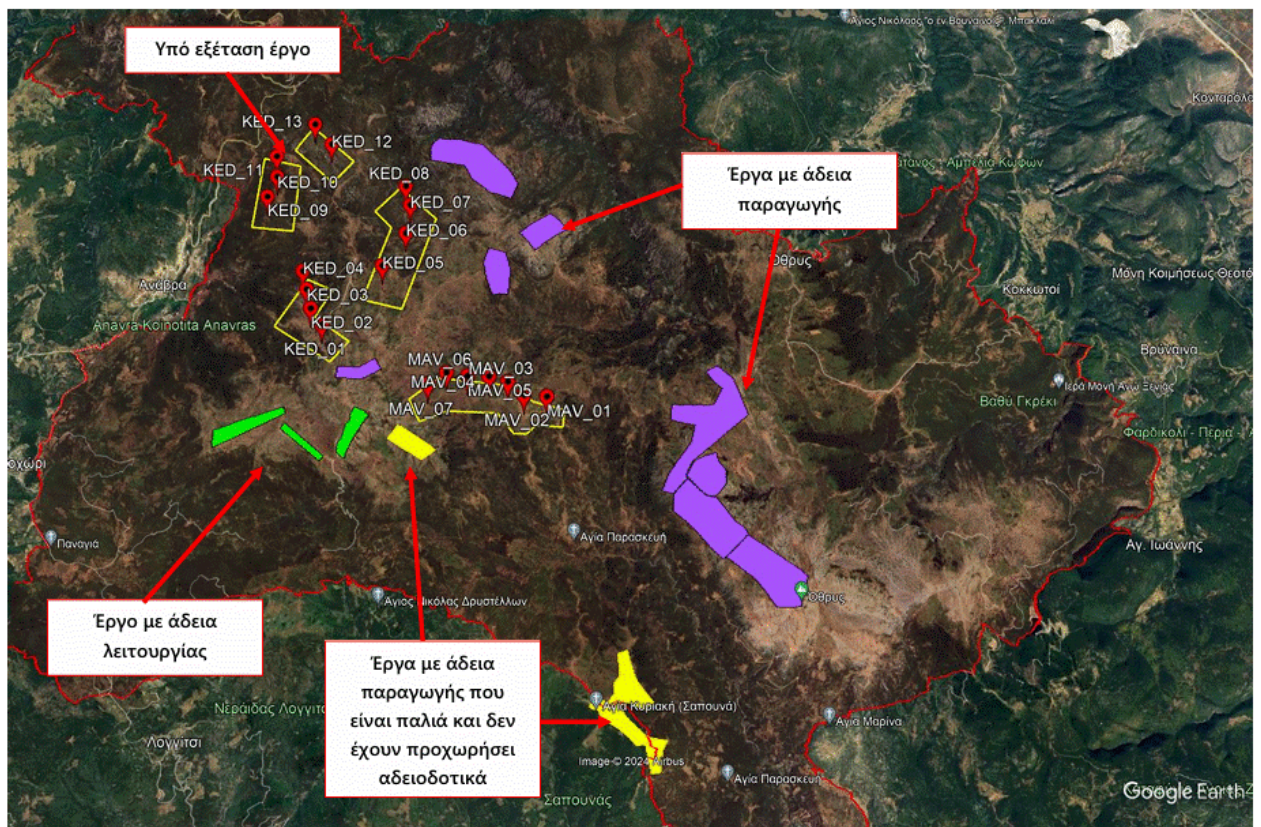
Άλλωστε, όπως αναφέρεται στην σελίδα 12 του Πλαισίου Δράσεων Προτεραιότητας για το Δίκτυο NATURA 2000 στην Ελλάδα σύμφωνα με το άρθρο 8 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας («Οδηγία για τους οικοτόπους») για την περίοδο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2021–2027, «Το δίκτυο Natura 2000 περιλαμβάνει 446 χερσαίες και θαλάσσιες περιοχές στην Ελλάδα, συνολικής έκτασης 58.859 km². Συγκεκριμένα, 215 περιοχές είναι χαρακτηρισμένες ως Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ), 181 περιοχές ως Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ), 24 περιοχές ως ΕΖΔ και ΖΕΠ, 24 περιοχές ως Τόποι Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) και 2 περιοχές ως ΤΚΣ και ΖΕΠ. Η τελευταία επέκταση του δικτύου Natura 2000 έλαβε χώρα το 2017 με την ΚΥΑ 50743 (ΦΕΚ Β' 4432/2017) «Αναθεώρηση εθνικού καταλόγου

περιοχών του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου Natura 2000». Στο πλαίσιο της ανωτέρω αναθεώρησης επιλέχθηκαν και εντάχθηκαν τελικώς 95 συνολικά περιοχές, οι οποίες αφορούν τόσο σε νέες (32 περιοχές Natura) όσο και σε επεκτάσεις υφιστάμενων περιοχών (63 περιοχές Natura). Όσον αφορά στις επεκτάσεις, αυτές περιλαμβάνουν κυρίως χερσαίες περιοχές ΤΚΣ, ειδικά εκεί όπου τεκμηριώνεται η παρουσία ειδών ή τύπων οικοτόπων προτεραιότητας, ή εξασφαλίζεται καλύτερη συνοχή και συνεκτικότητα του δικτύου Natura 2000, ενώ εκτός από κάποιες νησίδες, δεν εντάσσονται νέες χερσαίες περιοχές ως ΖΕΠ, καθώς το δίκτυο των χερσαίων ΖΕΠ της χώρας θεωρείται επαρκές. Οι νέες περιοχές που εντάχθηκαν στο δίκτυο Natura 2000 αφορούν κυρίως στο θαλάσσιο χώρο. Συνολικά, ο αριθμός των νέων περιοχών που εντάχθηκαν στο δίκτυο Natura 2000 με την ΚΥΑ 50743 (ΦΕΚ Β' 4432/2017) είναι 34 ΤΚΣ χερσαίοι, 21 ΤΚΣ θαλάσσιοι, 26 ΖΕΠ θαλάσσιες, 6 ΖΕΠ θαλάσσιες και χερσαίες, 1 ΖΕΠ χερσαία, 6 ΤΚΣ θαλάσσιοι και χερσαίοι και 1 ΤΚΣ - ΖΕΠ θαλάσσιος. **Πριν την επέκταση του δικτύου Natura 2000 η συνολική του έκταση ανερχόταν στα 42.942 km², και κάλυπτε το 27,2% της χέρσου και το 6,1% των χωρικών υδάτων. Σήμερα το δίκτυο Natura 2000 καλύπτει 27,59% της χερσαίας επιφάνειας, και το 19,6% της συνολικής θαλάσσιας έκτασης της χώρας, με συνολική έκταση 58.859 km².** Σε κάθε περίπτωση, η ένταξη επιπλέον θαλάσσιων ή/και χερσαίων ΖΕΠ και ΤΚΣ, μπορεί να εξεταστεί μελλοντικά, στο πλαίσιο της νέας αξιολόγησης του δικτύου Natura 2000, σε επίπεδο βιογεωγραφικής ζώνης. Στη χώρα έχουν καταγραφεί 89 τύποι οικοτόπων, 63 είδη φυτών, 44 είδη ασπονδύλων, 17 είδη αμφιβίων, 51 είδη ερπετών, 59 είδη θηλαστικών και 65 είδη ιχθύων κοινοτικού ενδιαφέροντος, των Παραρτημάτων I, II, IV και V της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, καθώς και 321 είδη διαχειμιάζοντων ή/και αναπαραγόμενων ή περαστικών πτηνών, των Παραρτημάτων I και II της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ.».

Αναρωτιέται λοιπόν εύλογα κανείς, αν το υπό κρίση έργο δύναται να αδειοδοτηθεί περιβαλλοντικά, ενώ αναμένεται η υλοποίηση αυτού να έχει αρνητικές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον και σε προστατευόμενα είδη πανίδας και ορνιθοπανίδας.

- Εξαιρετικά δυσμενείς συνεργιστικές-σωρευτικές επιπτώσεις

Οι επιπτώσεις του έργου, όπως αναλύεται στην συνέχεια, θα είναι εξαιρετικά δυσμενείς για τα είδη ορνιθοπανίδας. Συνεργιστικά-αθροιστικά δε, θα προκληθεί ανεπανόρθωτη βλάβη στην βιοποικιλότητα, καθώς μεγάλος αριθμός των α/γ πρόκειται να εγκατασταθούν στο όρος «Όθρυς», όπως προκύπτει από τον Χάρτη 6-3: Αδειοδοτημένα και υπό αξιολόγηση έργα στην σελίδα 155 της ΕΟΑ που έχει υποβληθεί για το έργο με τίτλο «Αιολικοί Σταθμοί Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΣΠΗΕ) με ενσωματωμένες διατάξεις αποθήκευσης (ΣΑΗΕ) ισχύος 93,60 MW στη θέση «ΚΕΔΡΟΡΑΧΗ» και ισχύος 50,40 MW στη θέση «ΜΑΥΡΟΛΙΘΙ» στις Δ.Ε. Ανάβρας και Αλμυρού του Δ. Αλμυρού στην Π.Ε. Μαγνησίας στην Π. Θεσσαλίας (ΠΕΤ: 2410005710)», που έχει ως εξής:

Χάρτης 6-3: Αδειοδοτημένα και υπό αξιολόγηση έργα.

Προκύπτει λοιπόν ότι μεγάλος αριθμός α/π πρόκειται να εγκατασταθεί εντός της ΖΕΠ, ενώ οι αρνητικές επιπτώσεις στην ανωτέρω προστατευόμενη περιοχή ομολογείται και στις σελ. 250-251 της ΜΠΕ, όπου παρατίθενται τα εξής:

«9.5.2 Επιπτώσεις σε περιοχές του εθνικού συστήματος προστατευόμενων περιοχών

Τα μελετώμενα έργα βρίσκονται εντός της Ζώνης Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) του δικτύου Natura 2000 GR1430006 «Όρος Όθρυς, βουνά Γκούρας και φαράγγι Παλαιοκερασιάς». Για το λόγο αυτό, έχει εκπονηθεί Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση (ΕΟΑ), που περιλαμβάνει Ειδική Ορνιθολογική Μελέτη, η οποία υποβάλλεται μαζί με την παρούσα. Στο πλαίσιο της ΕΟΑ εκτιμήθηκε πως θα υπάρξουν επιπτώσεις στα προστατευτέα αντικείμενα των εν λόγω περιοχών από τη λειτουργία των υπό μελέτη ΑΣΠΗΕ. Εφόσον εφαρμοστούν τα μέτρα αντιμετώπισης που προτείνονται στο κεφάλαιο 10 της παρούσας μελέτης και στο αντίστοιχο κεφάλαιο της ΕΟΑ, δε θα θιχθεί η ακεραιότητα των περιοχών του δικτύου Natura 2000, ούτε και θα παρεμποδιστούν οι στόχοι διατήρησης που έχουν τεθεί για τα είδη, καθώς θα επιτευχθεί σημαντική άμβλυνση των επιπτώσεων. Συμπερασματικά, όσον αφορά στο φυσικό περιβάλλον, η λειτουργία των έργων αναμένεται να έχει επιπτώσεις κυρίως στην ορνιθοπανίδα της περιοχής, η ένταση των οποίων θα μειωθεί με την εφαρμογή μέτρων αντιμετώπισης.»

Οι συνεργιστικές επιπτώσεις αναμένονται να είναι εξαιρετικά δυσμενείς καθώς στην σελίδα 13 ΕΟΑ, απαριθμούνται οι ΑΣΠΗΕ, η κατασκευή των οποίων δρομολογείται ως επί το πλείστον εντός της ΖΕΠ. Συναφώς, στην σελ. 13 της ΕΟΑ αναγράφονται τα εξής:

«Συγκεκριμένα, τα έργα που θα ληφθούν υπ' όψιν για την δέουσα εκτίμηση των συνεργιστικών/σωρευτικών επιπτώσεων είναι:

- Τα υφιστάμενα έργα σε λειτουργία

- Έργα σε διαδικασία αδειοδότησης με Άδεια Εγκατάστασης
- Έργα σε διαδικασία αδειοδότησης με Βεβαίωση Παραγωγού και ΑΕΠΟ
- Έργα σε διαδικασία αδειοδότησης με Βεβαίωση Παραγωγού και αίτημα για ΑΕΠΟ Δε λαμβάνονται υπ' όψιν τα έργα τα οποία έχουν λάβει άδεια παραγωγής (ή βεβαίωση παραγωγού) αλλά δεν έχουν αιτηθεί για ΑΕΠΟ (σύμφωνα με το ΗΠΜ), καθώς σε αυτήν την κατάσταση, τα έργα δεν είναι ώριμα προς υλοποίηση. Ήτοι, δεν είναι σκόπιμο και δεν έχει καμία αξία να ληφθούν υπόψη έργα που έχουν μόνο βεβαίωση παραγωγού αφού πρόκειται για πολύ πρώιμο στάδιο της τελικής αδειοδότησης, και για έργα σε ένα αρκετά μεταβαλλόμενο αδειοδοτικό τοπίο (δηλ. δεν έχει νόημα μια σύγκριση έργων με τρέχον αίτημα προς περιβαλλοντική αδειοδότηση, με έργα σε μια ευρεία περιοχή που μπορεί να μην υποβάλλουν ποτέ σχετικό αίτημα). Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΕΤΑΕΝ το ποσοστό υλοποίησης των έργων με άδεια παραγωγής ή βεβαίωση παραγωγού είναι της τάξης του μόλις 3% συμπεριλαμβανομένων αυτών που ξεκινούν τη διαδικασία έκδοσης ΑΕΠΟ. Με βάση αυτή τη γεωμετρία (κατάληψη και χωροθέτηση) γίνεται η αποτίμηση των επιπτώσεων των έργων αυτών στην ΖΕΠ. Η κατάληψη των έργων που καταγράφηκαν κατά την έρευνα πεδίου και που δεν περιλαμβάνονται στις παραπάνω πηγές, οριοθετήθηκε βάσει δορυφορικών εικόνων (google earth). Τα έργα που ελήφθησαν υπόψη παρουσιάζονται στο Χάρτη 1-2.

Τα εγκατεστημένα έργα εντός της περιοχής μελέτης είναι:

- Ένας Αιολικός Σταθμός Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΣΠΗΕ) εντός της ΖΕΠ GR1430006, περίπου 6,5 χλμ δυτικά του μελετώμενου έργου, αποτελούμενο από 20 Α/Γ στη θέση «ΑΛΟΓΟΡΑΧΗ» από την εταιρεία Χ. ΡΟΚΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ.
- Ένας ΑΣΠΗΕ με Βεβαίωση Παραγωγού και ΑΕΠΟ χωροθετείται 5 χλμ δυτικά του έργου, εντός της ΖΕΠ, αποτελούμενος από 2 Α/Γ, στη θέση «ΚΗΠΟΣ» από την εταιρεία ΚΟΚΚΙΝΕΣ ΜΗΛΙΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΕ.
- Ακόμη, δύο ΑΣΠΗΕ με Βεβαίωση Παραγωγού και αίτημα για ΑΕΠΟ βρίσκονται:
 - 1) 3,2 χλμ νοτιοδυτικά του έργου, περιλαμβάνει 5 Α/Γ, οι δύο εκ των οποίων βρίσκονται εντός της ΖΕΠ, στη θέση ΣΑΠΟΥΝΑΣ-ΚΟΡΟΜΗΛΙΑ, από την εταιρεία JASPER WIND SA & ΣΙΑ - ΦΘΙΩΤΙΔΑ 4 ΕΕ και
 - 2) 3,5 χλμ ανατολικά του έργου, εκτός ΖΕΠ, αποτελούμενο από 3 Α/Γ, στη θέση "ΒΙΣΑΛΟΥΔΑ" από την εταιρεία INTER WIND ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ.»

Άρα, επίκειται η εγκατάσταση 30 α/γ, οι οποίες μαζί με τις 21 α/γ των ΑΣΠΗΕ του υπό κρίση έργου θα οδηγήσουν σε κατάτμηση κρίσιμων ενδιαιτημάτων για τα είδη ορνιθοπανίδας, θα αυξήσουν τον κίνδυνο πρόσκρουσης, καθώς θα δημιουργηθεί ένα «τείχος» από α/γ, που θα προκαλέσουν την εκτόπιση και την περαιτέρω όχληση των ειδών ορνιθοπανίδας.

Επιπλέον, στο σημείο αυτό πρέπει επίσης να τονιστούν τα εξής:

Σύμφωνα με τον ΟΦΥΠΕΚΑ,² «Ένας σημαντικός παράγοντας που θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά τη διαδικασία αδειοδότησης ενός ΑΣΠΗΕ είναι οι σωρευτικές-συνεργιστικές επιπτώσεις που θα έχει το προτεινόμενο έργο σε σχέση με παρόμοια έργα που είναι ήδη σε λειτουργία και άλλα που είναι επίσης στο στάδιο της αδειοδότησης και της αξιολόγησης. Σύμφωνα με το «Έγγραφο καθοδήγησης για τα έργα αιολικής ενέργειας και τη νομοθεσία της ΕΕ για την προστασία της φύσης» (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020) «η διάταξη περί συνδυαστικών επιπτώσεων αφορά τα σχέδια ή τα έργα που έχουν ολοκληρωθεί, έχουν εγκριθεί αλλά δεν έχουν ολοκληρωθεί ή έχουν προταθεί [...], δηλαδή σχέδια για τα οποία έχει υποβληθεί αίτηση για χορήγηση έγκρισης ή άδειας». Επιπλέον, πρέπει πάντα να εξετάζονται οι σωρευτικές επιπτώσεις στην ορνιθοπανίδα από το σύνολο των υποδομών παραγωγής και μεταφοράς ενέργειας στην ευρύτερη περιοχή. Ενδεικτικά αξίζει να αναφερθεί ότι βάσει στοιχείων που έχει στη διάθεσή της η Μονάδα Διαχείρισης (στοιχεία: WWF Ελλάς, Μονάδα Διαχείρισης Εθνικών Πάρκων Δέλτα Έβρου, Δαδιάς και Προστατευόμενων Περιοχών Ανατολικής Θράκης, έρευνες μετακατασκευαστικών μελετών για ΑΣΠΗΕ, άλλες πληροφορίες κτλ.), τα καταγεγραμμένα περιστατικά θανάτωσης πουλιών λόγω πρόσκρουσης σε Α/Γ, ηλεκτροπληξίας ή πρόσκρουσης στο δίκτυο ηλεκτρισμού στην περιοχή του Έβρου και της Ροδόπης φτάνουν τα 22. Αναλυτικά, υπάρχουν 9 περιστατικά θανάτωσης λόγω ηλεκτροπληξίας (3 Μαυρόγυπες, 3 Όρνια, 2 Λευκοπελαργοί και ένας Μπούφος) 3 περιστατικά θανάτωσης λόγω πρόσκρουσης σε ηλεκτρικά καλώδια (1 Μαυρόγυπας, 1 Όρνιο και 1 Λευκοπελαργός) και 10 περιστατικά θανάτωσης λόγω πρόσκρουσης σε Α/Γ (3 Μαυρόγυπες, 4 Όρνια, 1 Θαλασσαετός, 1 Κραυγαετός και 1 Σφηκιάρης).».

II. ΠΑΡΑΝΟΜΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ (ΠΜ) ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ (ΠΕΔ)

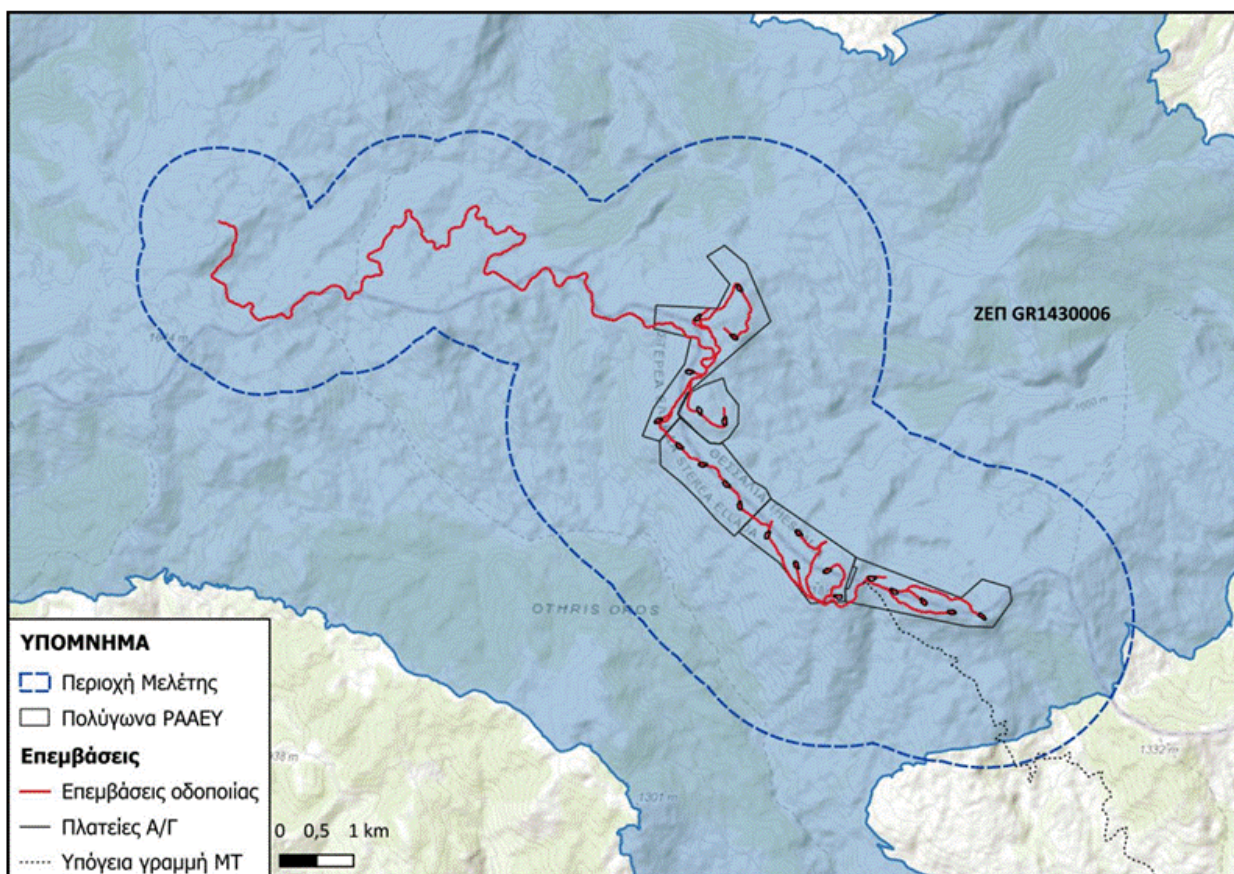
Στην σελίδα 45 της ΜΠΕ αναγράφονται τα εξής:

«4.4 Συσχέτιση με άλλα έργα

Σύμφωνα με τα δεδομένα του γεωπληροφοριακού χάρτη της ΡΑΑΕΥ (ημερομηνία τηλεφόρτωσης: 2/4/2025), εντός της περιοχής μελέτης - έκταση εντός ακτίνας 2 χλμ. γύρω από τα εμβαδικά στοιχεία και 1 χλμ. γύρω από τα γραμμικά στοιχεία των έργων - δεν υφίστανται εν λειτουργία, αδειοδοτημένα ή υπό περιβαλλοντική αδειοδότηση έργα ΑΣΠΗΕ, ή άλλα συναφή έργα και υποδομές.»

Επίσης, στην σελίδα 166 ΜΠΕ αναγράφονται τα εξής: «Σύμφωνα με τις προδιαγραφές του Παραρτήματος 2 της ΥΑ υπ.αρ. 170225/2014 (ΦΕΚ 135/Β/27.01.2014) όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, και δεδομένου ότι το υπό μελέτη έργο κατατάσσεται περιβαλλοντικά στην Υποκατηγορία Α1 και βρίσκεται εκτός ορίων οικισμού και σχεδίου πόλης, η ελάχιστη έκταση της περιοχής μελέτης καθορίζεται ως αυτή που περικλείεται εντός ακτίνας δύο χλμ. γύρω από τα εμβαδικά στοιχεία των έργων (πλατείες Α/Γ) και ενός χλμ. γύρω από τα γραμμικά στοιχεία των έργων (οδοποιία, διασύνδεση).», ενώ το σχήμα 8.1-1 (Η περιοχή μελέτης για τα εξεταζόμενα έργα) στην σελίδα 167 της ΜΠΕ έχει ως εξής:

² Βλ. Αρνητική Γνωμοδότηση ΟΦΥΠΕΚΑ επί του έργου με τίτλο: ««Συγκρότημα δύο αιολικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας συνολικής εγκαταστημένης ισχύος 6,6 MW και μέγιστης ισχύος παραγωγής 6,0MW, στις θέσεις «ΜΥΤΑΚΑΣ 1» και «ΜΥΤΑΚΑΣ 2», και συνοδά έργα βελτίωσης οδοποιίας πρόσβασης και ηλεκτρικής διασύνδεσης εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου Αλεξανδρούπολης, Π.Ε. Έβρου, της εταιρείας «ΑΙΟΛΙΚΑ ΕΒΡΟΥ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Ι.Κ.Ε.», 03/04/2023, σελ. 27.

Σχήμα 8.1-1 Η περιοχή μελέτης για τα εξεταζόμενα έργα.

Ωστόσο, στο Παράρτημα 2 της Υπουργικής Απόφασης οικ. 170225/2014 (ΦΕΚ 135/Β/27-1-2014), αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«8.1 Περιοχή μελέτης

Προσδιορίζεται η περιοχή γύρω από το έργο ή τη δραστηριότητα, στα φυσικά και ανθρωπογενή στοιχεία της οποίας έχει επιπτώσεις η κατασκευή και λειτουργία του.

Καθορίζεται η εξής ελάχιστη ακτίνα της περιοχής μελέτης:

8.1.1. Για γραμμικά έργα ή δραστηριότητες της υποκατηγορίας Α1, 1 km από τον άξονά τους για περιοχές εκτός ορίων οικισμών ή σχεδίου πόλης ή 500 m αντίστοιχα για περιοχές εντός οικισμών ή σχεδίου πόλης.

8.1.2. Για σημειακά και εμβαδικά έργα ή δραστηριότητες υποκατηγορίας Α1, 2km από τα όρια του γηπέδου ή του χώρου κατάληψης για περιοχές εκτός ορίων οικισμών ή σχεδίου πόλης ή 1 km αντίστοιχα για περιοχές εντός ορίων οικισμών ή σχεδίου πόλης.

8.1.3. Για έργα και δραστηριότητες της υποκατηγορίας Α2, οι παραπάνω ελάχιστες ακτίνες συντέμνονται στο μισό.

Η έκταση της περιοχής μελέτης μπορεί κατά περίπτωση και κατά την κρίση του μελετητή της ΜΠΕ να αυξηθεί, ανάλογα με το περιβαλλοντικό μέσο και ανάλογα με το είδος και το μέγεθος του έργου ή της δραστηριότητας σε συσχέτιση με τη ζώνη επιρροής του.

Ειδικότερα, σε ότι αφορά περιοχές που προστατεύονται για το φυσικό τους περιβάλλον:

8.1.4. Αν το έργο ή η δραστηριότητα αναπτύσσεται εν όλω ή εν μέρει εντός περιοχής του δικτύου Natura 2000, τότε ως περιοχή μελέτης ορίζεται ολόκληρη η προστατευόμενη περιοχή μόνο όσον αφορά στα στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος για τα οποία χαρακτηρίστηκε η περιοχή αυτή.

8.1.5. Εάν εκτός της περιοχής μελέτης που προκύπτει κατά τα παραπάνω, εντοπίζεται στα κατάντη του έργου ή της δραστηριότητας υδροτοπική προστατευόμενη περιοχή, γίνεται αναφορά και αιτιολογείται αν αναμένονται επιπτώσεις. Στην περίπτωση καταφατικής απάντησης η εν λόγω περιοχή περιλαμβάνεται στην περιοχή μελέτης.

8.1.6. Κατά ανάλογο τρόπο, για περιοχή του δικτύου Natura 2000 εκτός και πλησίον της περιοχής μελέτης του έργου ή της δραστηριότητας, γίνεται αναφορά και αιτιολογείται αν αναμένονται επιπτώσεις. Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, η εν λόγω περιοχή περιλαμβάνεται στην περιοχή μελέτης μόνο για τα στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος για τα οποία χαρακτηρίστηκε η περιοχή.»

Δεδομένου λοιπόν ότι το υπό κρίση έργο χωροθετείται εντός της ΖΕΠ με κωδικό GR1430006 «Όρος Όρθυς, Βουνά Γκούρας και Φαράγγι Παλαιοκερασιάς» θα έπρεπε ως περιοχή μελέτης να οριστεί ολόκληρη η ανωτέρω προστατευόμενη περιοχή.

Επιπλέον, **εσφαλμένως στην ΕΟΑ ΔΕΝ προσδιορίζεται ΠΕΠ (σε απόσταση 500 μέτρων) από τα συνοδά έργα, με αποτέλεσμα να μην εκτιμώνται οι επιπτώσεις του έργου στο σύνολό του και συνεπώς να μην γίνεται δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων του έργου. Ενώ δηλαδή ο νόμος ορίζει ότι στα έργα κατηγορίας Α1 πρέπει να ορίζεται ως ΠΕΠ μια ζώνη σε απόσταση 500 μ. από τα γραμμικά έργα (εκατέρωθεν του άξονά τους), ο μελετητής της ΕΟΑ ορίζει ΠΕΠ μόνο σε σχέση με το εμβαδικό έργο (ΑΣΠΗΕ).** Συγκεκριμένα, στο Παράρτημα 3.2.1 [Προδιαγραφές Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (ΕΟΑ) για έργα και δραστηριότητες που βρίσκονται σε περιοχή του Δικτύου Natura 2000, για την οποία δεν προβλέπονται ειδικότερες πρόνοιες προστασίας και διαχείρισης ή δεν συντρέχουν ειδικές προϋποθέσεις] της Υπουργικής Απόφασης οικ. 170225/2014 - ΦΕΚ 135/Β/27-1-2014 «Εξειδίκευση των περιεχομένων των φακέλων περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων της Κατηγορίας Α' της απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με αρ. 1958/2012 (Β' 21) όπως ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 11 ν. 4014/2011 (Α 209), καθώς και κάθε άλλης σχετικής λεπτομέρειας», αναφέρονται τα εξής:

«Β. Περιοχή Έρευνας Πεδίου (Π.Ε.Π)

Για σημειακά και εμβαδικά έργα ή δραστηριότητες υποκατηγορίας Α1, κατ' ελάχιστο 1Km. από τα όρια του γηπέδου ή του χώρου κατάληψης.

Για γραμμικά έργα ή δραστηριότητες υποκατηγορίας Α1, κατ' ελάχιστο 500m. εκατέρωθεν του άξονα τους.

Η έκταση της ΠΕΠ μπορεί κατά περίπτωση και κατά την κρίση του μελετητή της ΕΟΑ, να επεκταθεί, αν προς τούτο συντρέχουν λόγοι που απαιτούνται από το προστατευτέο αντικείμενο, το είδος και μέγεθος του έργου ή της δραστηριότητας, ή/και προέκυψαν ως πρόσθετες ή ειδικές απαιτήσεις κατά τη διαδικασία Προκαταρκτικού Προσδιορισμού Περιβαλλοντικών Απαιτήσεων (ΠΠΠΑ).

Για έργα και δραστηριότητες Υποκατηγορίας Α2, οι παραπάνω ελάχιστες ακτίνες συντέμνονται στο μισό.»

Ωστόσο, στην σελ. 70 της ΕΟΑ αναγράφονται τα ακόλουθα:

«3.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΠΕΠ

Ως περιοχή καταγραφής στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος στο πεδίο (Περιοχή Έρευνας Πεδίου - ΠΕΠ) της ΕΟΑ θεωρείται η περιοχή που περιλαμβάνεται εντός μιας νοητής γραμμής που περικλείει όλα τα τμήματα του έργου και όλες τις συνοδευτικές υποδομές και εγκαταστάσεις, καθώς και μια περιφερειακή ζώνη, η οποία ορίζεται στα 1000 μέτρα.».

Επίσης, στο Παράρτημα 3.2.1 της Υπουργικής Απόφασης οικ. 170225/2014 (ΦΕΚ 135/Β/27-1-2014), αναφέρονται τα εξής:

«1.1.Α2. Αναλυτική περιγραφή της Περιοχής Μελέτης (Π.Μ)

Γίνεται αναλυτική καταγραφή των στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος στη Π.Μ, με έμφαση στα προστατευτέα αντικείμενα της περιοχής του Δικτύου Natura 2000, που δύναται να επηρεαστούν από το υπό εξέταση έργο ή τη δραστηριότητα.

Για την προαναφερόμενη καταγραφή λαμβάνονται υπόψη οι ακόλουθες υφιστάμενες πηγές δεδομένων (όπου τέτοιες υπάρχουν):

- Το Τυποποιημένο Δελτίο Δεδομένων της οικείας περιοχής Natura 2000
- Η πλέον πρόσφατη χαρτογράφηση των τύπων οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος που διατίθεται από τις αρμόδιες υπηρεσίες
- Η πλέον πρόσφατη έκθεση εφαρμογής της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο
- Η πλέον πρόσφατη έκθεση εφαρμογής της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο
- Η Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη της οικείας περιοχής Natura 2000
- Το Σχέδιο Διαχείρισης της οικείας περιοχής Natura 2000
- Τα εγκεκριμένα Σχέδια Διαχείρισης των ειδών και τύπων οικοτόπων σε τοπικό, εθνικό ή ευρωπαϊκό επίπεδο
- Τα πλέον πρόσφατα Κόκκινα Βιβλία των απειλούμενων σπονδυλόζων, ασπονδύλων και χλωρίδας
- Ο θεσμοθετημένος εθνικός κατάλογος σημαντικών ειδών χλωρίδας, πανίδας και άλλων ομάδων οργανισμών, καθώς και τύπων φυσικών οικοτόπων
- Δεδομένα που προέκυψαν από τυχόν πρόσθετες ή ειδικές απαιτήσεις που επεβλήθησαν κατά τη διαδικασία Προκαταρκτικού Προσδιορισμού Περιβαλλοντικών Απαιτήσεων (ΠΠΠΑ), εφόσον τέτοια έχει διενεργηθεί

Ειδικότερα με βάση τα ανωτέρω γίνεται:

1.1.A2.i. Καταγραφή των τύπων οικοτόπων του Παραρτήματος Ι της ΚΥΑ Η.Π.14849/853/Ε103/4.4.2008 (ΦΕΚ Β' 645), ιδίως ως προς την αντιπροσωπευτικότητα, τη σχετική επιφάνεια και την κατάσταση διατήρησής τους (εφόσον πρόκειται για ΕΖΔ, ΤΚΣ ή πΤΚΣ).

1.1.A2.ii. Καταγραφή των ειδών χλωρίδας και πανίδας του Παραρτήματος ΙΙ της ΚΥΑ Η.Π.14849/853/Ε103/4.4.2008 (Β' 645), ιδίως ως προς το μέγεθος και την πυκνότητα των πληθυσμών, την κατάσταση διατήρησής τους και την απομόνωσή τους (εφόσον πρόκειται για ΕΖΔ, ΤΚΣ ή πΤΚΣ).

1.1.A2.iii. Καταγραφή των ειδών ορνιθοπανίδας του Παραρτήματος Ι της ΚΥΑ Η.Π. 37338/1807/Ε.103 (Β' 1495), καθώς και άλλων ειδών μεταναστευτικής ορνιθοπανίδας με σημαντική παρουσία στην περιοχή Natura 2000, ιδίως ως προς το μέγεθος και την πυκνότητα των πληθυσμών, την κατάσταση διατήρησής τους και την απομόνωσή τους (εφόσον πρόκειται για ΖΕΠ).

1.1.A2.iv. Καταγραφή των κύριων χαρακτηριστικών όλων των τύπων οικοτόπων του Παραρτήματος Ι ή/και των ειδών του Παραρτήματος ΙΙ της Οδηγίας 92/34/ΕΟΚ (εφόσον πρόκειται για ΕΖΔ, ΤΚΣ ή πΤΚΣ) ή/και των ειδών ορνιθοπανίδας του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ και των μεταναστευτικών με τακτική έλευση (εφόσον πρόκειται για ΖΕΠ), η αξία τους σε σχέση με το υπόλοιπο Δίκτυο Natura 2000, καθώς και τα κύρια χαρακτηριστικά των ενδημικών, κινδυνευόντων και προστατευόμενων ειδών

1.1.A3.Αποτύπωση των ανωτέρω πληροφοριών σε Χάρτες Τεκμηρίωσης

Απεικονίζονται τα όρια των προστατευόμενων περιοχών και η εσωτερική τους χαρτογράφηση (εφόσον υπάρχει) με τις κατανομές των τύπων οικοτόπων και ειδών και τα ενδιαιτήματά τους στην Περιοχή Μελέτης σε χάρτες κατάλληλου υπόβαθρου και κλίμακας (1:50.000 ή και μεγαλύτερη, ανάλογα με το είδος και το μέγεθος του υπό εξέταση έργου: γραμμικό ή σημειακό).

1.1.A4.Αναφορά άλλων υφιστάμενων ή/και εγκεκριμένων έργων ή δραστηριοτήτων στην Περιοχή Μελέτης.

Αναφέρονται και σχετίζονται με το υπό εξέταση έργο ή δραστηριότητα παρόμοια ή άλλα έργα (υφιστάμενα, υπό κατασκευή, αδειοδοτημένα) στην Περιοχή Μελέτης ως προς τη συμπληρωματικότητα, την συμβατότητα ή μη, την σωρευτικότητα, την συνεργιστικότητα κλπ., αξιοποιώντας στοιχεία από βάσεις δεδομένων του ΥΠΕΚΑ, Περιφέρειας, Πανεπιστημίων, Ινστιτούτων κλπ.»

ΙΙΙ. ΕΛΛΕΙΨΗ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΑΓΚΗ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ ΕΠΙ ΔΑΣΙΚΩΝ ΕΚΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΓΚΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΣΤΗΝ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΧΗ – ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ

Στο Παράρτημα 2 (Βασικές προδιαγραφές Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) έργων και δραστηριοτήτων Α' Κατηγορίας) της Υπουργικής Απόφασης οικ. 170225/2014 (ΦΕΚ 135/Β/27-1-2014), αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«7. Εναλλακτικές λύσεις

7.1 Παρουσίαση των βιώσιμων εναλλακτικών λύσεων που εξετάστηκαν, ως προς τη θέση, το μέγεθος και την κλίμακα, το σχεδιάσμά, την τεχνολογία, την παραγωγική διαδικασία καθώς και την

διαδικασία κατασκευής του έργου ή της δραστηριότητας. Περιλαμβάνεται και η μηδενική λύση (μη υλοποίηση προτεινόμενου έργου/δραστηριότητας), με αναφορά στις συνέπειες που θα έχει σε επηρεαζόμενα έργα/δραστηριότητες, καθώς και σε άλλα στοιχεία του ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος.

7.2 Αξιολόγηση και αιτιολόγηση της τελικής επιλογής σε σχέση με τις επιπτώσεις στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον.

Η παρουσίαση των βιώσιμων εναλλακτικών λύσεων μπορεί να περιλαμβάνει κείμενο, πίνακες και κατάλληλους χάρτες και σχέδια. Θα πρέπει να είναι περιεκτική, ενώ σε παράρτημα της ΜΠΕ μπορούν να δίνονται αναλυτικότερα στοιχεία, που περιλαμβάνουν:

7.2.1. Αναλυτικότερη περιγραφή των βιώσιμων εναλλακτικών λύσεων που εξετάστηκαν.

7.2.2. Καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης του περιβάλλοντος για κάθε βιώσιμη εναλλακτική λύση, καθώς και των τάσεων εξέλιξής του.

7.2.3. Εκτίμηση και αξιολόγηση των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων για κάθε βιώσιμη εναλλακτική λύση και αιτιολόγηση των κύριων λόγων απόρριψής της.».

Η νομοθεσία λοιπόν ορίζει ότι αφενός μεν ο φορέας του έργου στο πλαίσιο της ΜΠΕ οφείλει να εξετάζει εναλλακτική λύση ως προς τη θέση χωροθέτησης του έργου, αφετέρου δε ότι οφείλει να προβαίνει σε καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης του περιβάλλοντος για κάθε βιώσιμη εναλλακτική λύση που προτείνεται ως προς τη θέση χωροθέτησης του έργου. Καθίσταται σαφές ότι τα ανωτέρω είναι αναγκαίο να αναγράφονται στην ΜΠΕ, διότι από την συγκριτική επισκόπηση της κατάστασης του περιβάλλοντος στις εναλλακτικές θέσεις χωροθέτησης του έργου, συνάγεται ποια είναι η προτιμότερη ως περιβαλλοντικά λιγότερο βλαπτική λύση σχετικά με την θέση εγκατάστασης του έργου. Ωστόσο, το κεφάλαιο 7 της υποβληθείσας ΜΠΕ (βλ. σελ. 161 επ.) είναι ελλιπές για τον λόγο ότι τα ανωτέρω στοιχεία ελλείπουν παντελώς από το περιεχόμενο αυτής. Αφενός μεν δεν γίνεται καθόλου εξέταση από τον μελετητή της ΜΠΕ πιθανής εναλλακτικής λύσης ως προς τη θέση χωροθέτησης του υπό κρίση ΑΣΠΗΕ, αφετέρου δε δεν γίνεται ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης του περιβάλλοντος σε έτερη θέση, άλλωστε δε τέτοια θέση, όπως ήδη επισημάνθηκε, δεν προτείνεται.

Είναι καταφανές λοιπόν ότι σε καμία περίπτωση δεν δύναται να θεωρηθεί ότι στην προκειμένη περίπτωση υφίσταται επαρκή και εμπειριστατωμένη αιτιολογία της υλοποίησης του υπό κρίση έργου στην συγκεκριμένη θέση εγκατάστασης. Η δε εξέταση εναλλακτικής λύσης ως προς τη θέση χωροθέτησης του υπό κρίση ΑΣΠΗΕ, δοθέντος ότι ακόμα και εντός των διοικητικών ορίων των Δ.Ε. εντός των οποίων χωροθετείται το υπό κρίση έργο, υφίστανται πιθανές θέσεις εγκατάστασης του υπό κρίση έργου με άλλα χαρακτηριστικά (π.χ. εκτός προστατευόμενων περιοχών του Δικτύου NATURA 2000, ώστε να μην εγείρονται καθόλου αμφιβολίες ως προς την επέλευση αρνητικών επιπτώσεων σε αυτές, κ.α.), ώστε εν συνόλω το έργο να έχει τις λιγότερες δυνατές αρνητικές επιπτώσεις στο ανθρωπογενές, φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Άλλωστε, όπως ήδη τονίστηκε, με τον Ν. 4280/2014 αντικαταστάθηκε το κεφάλαιο του Ν. 998/1979 για τις κατ' εξαίρεση επιτρεπτές, για λόγους δημοσίου συμφέροντος, επεμβάσεις στα δάση, στις δασικές και δημόσιες χορτολιβαδικές και βραχώδεις εκτάσεις, με σκοπό, όπως εκτίθεται στην αιτιολογική έκθεση, την πληρέστερη εναρμόνιση προς το άρθρο 24 Συντάγματος και την πρόσφατη νομολογία του ΣτΕ. Γίνεται δεκτό ότι οι διατάξεις περί επιτρεπτών επεμβάσεων πρέπει να ερμηνεύονται

στενά, ως εισάγουσες εξαίρεση από τον γενικώς ισχύοντα κανόνα περί απαγόρευσης μεταβολής του προορισμού των δασικών οικοσυστημάτων. Καθιερώνεται η αρχή του εξαιρετικού χαρακτήρα των διενεργούμενων επεμβάσεων, κατά την οποία οι καταρχήν επιτρεπόμενες επεμβάσεις πρέπει να προβλέπονται ειδικώς στον νόμο, να υλοποιούνται μόνο στο μέτρο που δεν μπορούν να διατεθούν άλλες εκτάσεις για την εξυπηρέτηση των συγκεκριμένων σκοπών δημοσίου συμφέροντος. Στην προκειμένη λοιπόν περίπτωση, καμία επιτακτική ανάγκη δεν συντρέχει ούτε η επίκληση σκοπού δημοσίου συμφέροντος αποτελεί δικαιολογητική βάση για την περιβαλλοντική αδειοδότηση και υλοποίηση του υπό κρίση έργου, λαμβανομένου υπόψη αφενός μεν ότι υφίστανται άλλες πιθανές θέσεις χωροθέτησης του ΑΣΠΗΕ, στις οποίες η υλοποίηση του έργου δεν αναμένεται να έχει τόσο επιβαρυντικές και αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον (φυσικό, πολιτιστικό και ανθρωπογενές). Ελλείψει δε της εξέτασης εναλλακτικής λύσης ως προς τη θέση χωροθέτησης του εν λόγω αιολικού πάρκου και της συγκριτικής μελέτης της υφιστάμενης κατάστασης στην περιοχή εγκατάστασης αυτού σε σχέση με την υφιστάμενη κατάσταση σε κάποια άλλη προτεινόμενη θέση εγκατάστασης, οι γνωμοδοτούντες φορείς δεν δύναται να προβούν σε έκδοση επαρκούς αιτιολογημένης γνώμης επί του επίμαχου ΑΣΠΗΕ, όπως προβλέπεται στο άρ. 19 παρ. 6 Ν. 4014/2011. Στο σημείο αυτό σημειώνεται ότι το σύνολο των εκτάσεων του υπό κρίση έργου χωροθετείται εντός δασικών εκτάσεων (βλ. σελίδα 50 της ΜΠΕ, όπου: «Για τις Π.Ε. Μαγνησίας και Φθιώτιδας έχουν κυρωθεί μερικώς οι δασικοί χάρτες (ΦΕΚ 893/Δ/28.11.2022 και 785/Δ/8.11.2022 αντίστοιχα). Το σύνολο σχεδόν των επεμβάσεων για τους ΑΣΠΗΕ ΓΕΡΑΚΟΒΟΥΝΙ - ΜΕΓΑΣ ΛΑΚΚΟΣ (ΑΔ-010950), ΓΕΡΑΚΟΒΟΥΝΙ (ΑΔ-010955) και ΠΗΛΙΟΥΡΑΣ (ΑΔ-010948) εμπίπτουν αποκλειστικά εντός δασικών εκτάσεων, δηλαδή σε εκτάσεις με χαρακτηρισμό ΔΔ (Δάση και δασικές εκτάσεις στις αεροφωτογραφίες παλαιότερης και πρόσφατης λήψης) και ΠΔ (Τελεσίδικες πράξεις & αποφάσεις χαρακτηρισμού - Δασικές).».

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι η εξέταση εναλλακτικών λύσεων ιδίως ως προς τη θέση εγκατάστασης και των συνοδών έργων, είναι αναγκαία, λαμβανομένου υπόψη ότι και το υπό κρίση έργο, καλύπτεται από εκτάσεις δασικού χαρακτήρα και χωροθετείται εντός ΖΕΠ με προστατευόμενα είδη орnιθοπανίδας και πανίδας (ιδίως χειρόπτερα, ο πληθυσμός των οποίων θα επηρεαστεί αρνητικά από την υλοποίηση και λειτουργία του α/π).

Τέλος, επισημαίνεται ότι με τον Ν. 4280/2014 αντικαταστάθηκε το κεφάλαιο του Ν. 998/1979 για τις κατ' εξαίρεση επιτρεπτές, για λόγους δημοσίου συμφέροντος, επεμβάσεις στα δάση, στις δασικές και δημόσιες χορτολιβαδικές και βραχώδεις εκτάσεις, με σκοπό, όπως εκτίθεται στην αιτιολογική έκθεση, την πληρέστερη εναρμόνιση προς το άρθρο 24 Συντάγματος και την πρόσφατη νομολογία του ΣτΕ. Γίνεται δεκτό ότι οι διατάξεις περί επιτρεπτών επεμβάσεων πρέπει να ερμηνεύονται στενά, ως εισάγουσες εξαίρεση από τον γενικώς ισχύοντα κανόνα περί απαγόρευσης μεταβολής του προορισμού των δασικών οικοσυστημάτων. Καθιερώνεται η αρχή του εξαιρετικού χαρακτήρα των διενεργούμενων επεμβάσεων, κατά την οποία οι καταρχήν επιτρεπόμενες επεμβάσεις πρέπει να προβλέπονται ειδικώς στον νόμο, να υλοποιούνται μόνο στο μέτρο που δεν μπορούν να διατεθούν άλλες εκτάσεις για την εξυπηρέτηση των συγκεκριμένων σκοπών δημοσίου συμφέροντος και σε κάθε περίπτωση, να περιορίζονται στην κατά το δυνατόν ελάχιστη θυσία δασικής βλάστησης, η συνδρομή δε, των προϋποθέσεων αυτών εξετάζεται και κατά το στάδιο της έγκρισης των περιβαλλοντικών όρων για την εκτέλεση έργου σε περιοχή με δασικό χαρακτήρα, υποκείμενη και στον ακυρωτικό έλεγχο. Επιπλέον, εξαιτίας του εξαιρετικού χαρακτήρα της

επέμβασης στις περιπτώσεις αυτές επί δασικών εκτάσεων, η σχετική εγκριτική απόφαση πρέπει να αιτιολογείται ειδικώς, με κριτήρια αναφερόμενα τόσο στην ιδιαίτερη σημασία του έργου, ασυνδέτως προς την επιδίωξη αποδοτικότερης για τον φορέα οικονομικής εκμεταλλεύσεως, όσο και στην αναγκαιότητα εκτέλεσής του στην δασική έκταση, με γνώμονα αφενός την ανάγκη προστασίας του δασικού οικοσυστήματος και αφετέρου την εξυπηρέτηση του δημόσιου σκοπού στον οποίο αποβλέπει το έργο. Στην προκειμένη περίπτωση, πέραν όλων των άλλων, επέρχεται παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, καθώς οι αρνητικές επιπτώσεις του έργου (αλλοίωση του τοπίου, δυσμενείς επιπτώσεις στην ορνιθοπανίδα και τα χειρόπτερα, αρνητική επίδραση στην κτηνοτροφία, πλήγμα στις ήπιες μορφές ανάπτυξης της περιοχής, εκχέρσωση δασικών εκτάσεων και δη ΤΟ που αποτελούν κατάλληλα ενδιαιτήματα τροφοληψίας και αναπαραγωγής για είδη ορνιθοπανίδας του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΕ-βλ. κατωτέρω- κ.α.) υπερακοντίζουν κατά πολύ τις θετικές επιπτώσεις που ισχυρίζεται ο μελετητής της ΜΠΕ ότι θα έχει το υπό κρίση έργο.

IV. Αρνητικές επιπτώσεις στα είδη ορνιθοπανίδας – πλήγμα στην ακεραιότητα της περιοχής ΖΕΠ με κωδικό GR1430006 «Όρος Όρθυς, Βουνά Γκούρας και Φαράγγι Παλαιοκερασιάς»

Ο υπό μελέτη ΑΣΠΗΕ χωροθετείται εντός της περιοχής του Δικτύου NATURA 2000-ΖΕΠ με κωδικό GR1430006 «Όρος Όρθυς, Βουνά Γκούρας και Φαράγγι Παλαιοκερασιάς» που χαρακτηρίζεται σύμφωνα με το Τυποποιημένο Έντυπο Δεδομένων του Δικτύου Natura ως Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ). Κατ' αρχάς, αξίζει να τονιστεί ότι **στην ΕΟΑ δεν γίνεται καταγραφή της πτήσης των πτηνών που παρατηρήθηκαν κατά τις εργασίες πεδίου (π.χ. χαρακτηριστικά της πτήσης του πτηνού, πρότυπο πτήσης, συμπεριφορά αυτού, απόσταση της πτήσης από την α/γ, Ζώνη Α, Ζώνη Β, Ζώνη Γ), αλλά γίνεται μια γενικόλογη αναφορά, με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατό να εξαχθεί, ελλείψει των ανωτέρω άκρως απαραίτητων στοιχείων, ασφαλές συμπέρασμα ως προς τις επιπτώσεις του α/π. Συγκεκριμένα είναι αδύνατο να εκτιμηθούν αντικειμενικώς οι επιπτώσεις του έργου στην ορνιθοπανίδα, χωρίς την εξέταση των ανωτέρω στοιχείων.** Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στην σελ. 3-81 της ΕΟΑ αναγράφονται τα εξής: «Με το σύνολο των μεθόδων που εφαρμόστηκαν καταγράφηκαν 486 άτομα μεγαλόσωμων πτηνών, σε 362 παρατηρήσεις τα οποία ανήκαν σε 12 είδη, μεταξύ των οποίων ένα Πελαργόμορφο (*Μαυροπελαργός-Ciconia nigra*), 2 νυκτόβια αρπακτικά (*Κουκουβάγια Athene noctua*, *Γκιώνης-Otus scops*), 6 αετόμορφα (*Φιδαιτός-Circaetus gallicus*, *Καλαμόκιρκος-Circus aeruginosus*, *Σφηκιάρης-Pernis apivorus*, *Κραυγαετός-Aquila pomarina*, *Γερακίνα-Buteo buteo*, *Ξεφτέρι-Accipiter nisus*, *Σφηκιάρης-Pernis apivorus*) και 3 ιερακόμορφα (*Βραχοκιρκίνεζο-Falco naumanni*, *Μαυροπετρίτης-Ciconia nigra*, *Πετρίτης Falco peregrinus*). Τα 6 εκ των παραπάνω ειδών ανήκουν στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΕ (Πίνακας 3-1). Τα αφθονότερα είδη ήταν η Γερακίνα ακολουθούμενη από το Μαυροπετρίτη και το Βραχοκιρκίνεζο. Κοινά και με ευρεία εξάπλωση είναι η Γερακίνα και το Βραχοκιρκίνεζο (Πίνακας 3-1). Ο Μαυροπετρίτης (Παράρτημα Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΕ) παρατηρείται συχνά εκτός αναπαραγωγικής περιόδου να κυνηγάει περιμετρικά του όρους κυρίως σε δασικές περιοχές και

θαμνώνες (Χάρτης 3-3).». **Εντούτοις, ούτε στην ΕΟΑ ούτε σε κάποιο Παράρτημα αυτής, παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά των πτήσεων των ειδών που καταγράφηκαν κατά τις εργασίες πεδίου.**

Με την υλοποίηση του έργου αναμένονται αρνητικές επιπτώσεις στα στοιχεία της ως άνω προστατευόμενης περιοχής του Δικτύου Natura 2000, στην οποία συναντώνται σπάνια είδη ορνιθοπανίδας, τα οποία διανύουν καθημερινά μεγάλες αποστάσεις προς εύρεση τροφής και ορισμένα εκ των οποίων είναι ευαίσθητα στην πρόσκρουση με τις α/γ. Επίσης, κατά την φάση κατασκευής θα επέλθει σημαντική όχληση των ειδών που χρησιμοποιούν την περιοχή εγκατάστασης του έργου για φωλεοποίηση και τροφοληψία. Σημειώνεται ότι το έργο, μεταξύ άλλων, βρίσκεται εντός επικράτειας φιδαιοτού, γεγονός που σημαίνει ότι οι επιπτώσεις αναμένονται να είναι πιο έντονες, καθώς η εν λόγω ενεργή επικράτεια έχει ως αποτέλεσμα την πιο έντονη δραστηριότητα του είδους «φιδαιτός» στην περιοχή. Μεταξύ άλλων, και ο θόρυβος που θα προκληθεί κατά την κατασκευή του έργου (κατασκευαστικές εργασίες κ.α.) καθώς και ο χαμηλός θόρυβος κατά την λειτουργία των α/γ θα επηρεάσει το είδος «φιδαιτός», καθώς υφίσταται ενεργή επικράτεια του είδους, ενώ, όπως ομολογείται στις σελ. 112-113 της ΕΟΑ, «Σύμφωνα με άλλη πηγή, τα ωδικά πουλιά και αυτά που φωλιάζουν στο έδαφος μπορεί να επηρεαστούν μέχρι και σε απόσταση 500 μ. περίπου από την πηγή της όχλησης, ενώ για τα αρπακτικά είδη η απόσταση μπορεί να είναι μέχρι 2 χλμ. (Birdlife International, 2004). Φυσιολογική βλάβη στα αυτιά των πτηνών μπορεί να προκύψει ύστερα από έκθεση τους σε μικρής χρονικής διάρκειας αλλά μεγάλης έντασης θόρυβο (>140 dB[A] προερχόμενο από κατασκευαστικές εργασίες για παράδειγμα) (Niemiec et al., 1994) ή συνεχή (>72 ώρες) έκθεση σε θόρυβο έντασης >110 dB (A) (Dooling & Porper, 2007). Γενικά, αν και το επίπεδο αποδεκτής όχλησης διαφέρει από είδος σε είδος, μπορούμε να θεωρήσουμε καθολικά για τα πτηνά το εύρος 70-80 dB (A) ως αποδεκτό και μη βλαπτικό.». Επίσης, ο κίνδυνος πρόσκρουσης του είδους με τις α/γ είναι στην υπό κρίση περίπτωση υψηλός, καθώς το είδος «αναζητά την τροφή του (φίδια, σαύρες και σπανιότερα άλλα ζώα) κυρίως σε φρυγανότοπους ή και σε περιοχές με ψηλότερη βλάστηση αρκεί να αφθονούν τα ξέφωτα. Στην ΠΕΠ παρατηρήθηκαν φιδαιοί πολλές φορές να κυνηγούν σε λιβάδια και άλλους οικοτόπους που βρίσκονταν πάνω από τα 1500 μ.» (σελ. 115 ΕΟΑ), ενώ η υλοποίηση του έργου θα οδηγήσει σε άμεση απώλεια/αποψίλωση κατάλληλων ενδιαιτημάτων τροφοληψίας για το συγκεκριμένο είδος. Επίσης, η υλοποίηση του έργου θα οδηγήσει σε κατάτμηση των κρίσιμων ενδιαιτημάτων τροφοληψίας του είδους, καθώς, όπως αναφέρεται στην σελίδα 115 της ΕΟΑ, «Σε ότι αφορά στις ενδεχόμενες επιπτώσεις λόγω εκτόπισης ή μείωσης της δραστηριότητας τροφοληψίας στην περιοχή του έργου, κατά τη φάση λειτουργίας αυτές αφορούν κυρίως τα αρπακτικά είδη πτηνών. Τουλάχιστον για το Φιδαιτό, η χωροθέτηση των Α/Γ παρεμβάλλεται μεταξύ ενδιαιτημάτων τροφοληψίας. καθώς παρατηρήθηκε συχνά η ανύψωση του ζεύγους στις ανατολικές πλαγιές του όρους και η επακόλουθη κατεύθυνσή τους προς τα βορειοανατολικά.». Περαιτέρω όμως ενόχληση θα προκληθεί και στα ακόλουθα είδη, καθώς καθ' ομολογία της ίδιας της ΕΟΑ, «Στην περίπτωση του μελετώμενου έργου, εκτιμάται ότι θα υπάρξει όχληση, κυρίως κατά τη φάση κατασκευής, στην ορνιθοπανίδα των υποαλπικών λιβαδιών και των δασικών οικοτόπων απ' όπου διέρχεται η οδοποιία. Στην ΠΕΠ εντός υποαλπικών λιβαδιών εντοπίστηκε σημαντική εξάπλωση δύο ειδών του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΕ, της Δεντροσταρήθρας (*Lullula arborea*) και του Αετομάχου (*Lanius collurio*).».

Περαιτέρω, με την υλοποίηση του έργου θα επέλθει καταστροφή κρίσιμων ενδιαιτημάτων για τα ακόλουθα είδη ορνιθοπανίδας, καθώς η περιοχή εγκατάστασης του υπό κρίση ΑΣΠΗΕ χρησιμοποιείται από πλήθος ειδών ορνιθοπανίδας προς αναζήτηση τροφής. Συναφώς στην σελίδα 114 της ΕΟΑ αναγράφονται τα ακόλουθα: «Κατά τη διάρκεια της έρευνας πεδίου καταγράφηκαν κινήσεις μεγάλωσμων ειδών, κυρίως αρπακτικών, στα υποαλπικά λιβάδια του όρους της Όθρυος, εντός των γηπέδων εγκατάστασης του ΑΣΠΗΕ. Η περιοχή του έργου χρησιμοποιείται για την αναζήτηση λείας από αρπακτικά, κυρίως από το είδος του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΕ Φιδαιτό (*Circaetus gallicus*) και των κοινών γερακιών Γερακίνα (*Buteo buteo*) και Βραχοκιρκίνεζο (*Falco tinnunculus*). Η περιοχή αποτελεί καλό ενδιαίτημα τροφοληψίας για μεταναστευτικά πτηνά και δη για μεταναστευτικά αρπακτικά, όπως Κίρκοι (*Circus aeruginosus*) και αετοί, όπως ο Κραυγαετός που παρατηρήθηκαν (*Aquila pomarina*) κατά τη φθινοπωρινή μετανάστευση. Τα εν λόγω είδη δεν παρατηρήθηκαν στις κορυφές του όρους Όθρυος, αλλά καταγράφηκαν να κουρνιάζουν στο ελατόδασος στις ανατολικές πλαγιές του βουνού. Αν και δεν παρατηρήθηκε στα υποαλπικά λιβάδια της ΖΕΠ, η περιοχή του έργου αποτελεί καλό ενδιαίτημα για επιδημητικά γεράκια όπως ο Πετρίτης (*Falco peregrinus*). Κατάλληλο ενδιαίτημα τροφοληψίας αποτελεί και για το Μαυροπετρίτη (*Falco eleonora*) εκτός της αναπαραγωγικής περιόδου του. Τα μεγάλα αρπακτικά που αναφέρονται στο ΤΕΔ της ΖΕΠ όπως ο Χρυσαιτός (*Aquila chrysaetos*), ο Ασπροπάρης (*Neophron percnopterus*), το Όρνιο (*Gyps fulvus*) και ο Γυπαετός (*Gyraetus barbatus*) δεν αναπαράγονται στην περιοχή, δεν παρατηρήθηκαν κατά την έρευνα πεδίου και εκτιμάται ότι πιθανή παρουσία τους στην περιοχή είναι εξαιρετικά σπάνια. Όσο για την παρουσία του Μαυροπελαργού (*Ciconia nigra*), η περιοχή χωροθέτησης των Α/Γ αποτελεί ακατάλληλο ενδιαίτημα για το είδος καθώς απαντάται και αναπαράγεται σε ρέματα και κοιλάδες, ενώ εντοπίστηκε σε τέτοιου είδους ενδιαιτήματα στις ανατολικές πλαγιές του όρους.».

Περαιτέρω, θα επέλθει αποψίλωση/άμεση απώλεια κρίσιμων ενδιαιτημάτων τροφοληψίας και αναπαραγωγής και συγκεκριμένα εκτάσεων των ΤΟ 5210, 6170 για μεγάλο αριθμό προστατευόμενων ειδών ορνιθοπανίδας. Σχετικώς στην σελ. 319 της εγκεκριμένης ΕΠΜ αναγράφονται τα εξής:

«Για τον προσδιορισμό της σημασίας των τύπων φυσικών οικότοπων της υπό εξέταση ΠΠΒ για τη διατήρηση των Ειδών τα οποία παρουσιάζονται στο Τεύχος Τεκμηρίωσης (Παράρτημα 2.2.13,) αξιολογείται ο πλούτος τους ανεξάρτητα από την αφθονία τους. Ειδικότερα λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα: Στα μεγαλύτερα υψόμετρα τα χαρακτηριστικά των τύπων οικότοπων 5210, 6170 συνάδουν με τις απαιτήσεις σε χαρακτηριστικά τύπων οικότοπου αναπαραγωγής και τροφοληψίας των μόνιμων στην περιοχή πτηνών *Eremophila alpestris*, *Lullula arborea*, και των μεταναστευτικών (καλοκαιρινοί επισκέπτες) *Anthus trivialis*, *Lanius collurio*, *Motacilla flava*, *Muscicapa striata*, *Phylloscopus trochilus*, *Sylvia curruca*, καθώς και τροφοληψίας των μόνιμων *Buteo buteo*, *Falco peregrinus brookei*», ενώ θα επέλθει και άμεση απώλεια κρίσιμων ενδιαιτημάτων αναπαραγωγής και τροφοληψίας (ΤΟ 951B-Ελατοδάση) για τα είδη *Dendrocopos leucotos* και *Dryocopus martius*, καθώς, όπως αναφέρεται στην σελίδα 319 της ΕΠΜ, «Τα χαρακτηριστικά του τύπου 951B (ελατοδάση) συνάδουν με τις απαιτήσεις σε χαρακτηριστικά οικότοπου τροφοληψίας και αναπαραγωγής δρυοκολαπτών όπως των μόνιμων *Dendrocopos leucotos*, *Dryocopus martius*».

Επίσης, σχετικά με τα είδη ορνιθοπανίδας που συναντώνται στην ανωτέρω προστατευόμενη περιοχή Natura 2000-ΖΕΠ με κωδικό GR1430006 λεκτέα τα εξής. Το είδος χαρακτηρισμού της

περιοχής ΖΕΠ με κωδικό GR1430006 είναι το *Falco biarmicus*, ενώ τα είδη χαρακτηρισμού και οριοθέτησης της ΣΠΠΕ GR102 είναι τα *Falco biarmicus*, *Circaetus gallicus*, *Monticola saxatilis*, *Emberiza cirrus*, *Ciconia nigra*, *Aquila chrysaetos*, *Aquila fasciata*, *Falco peregrinus* και *Leiopicus medius*. Περαιτέρω, **σύμφωνα με το ΤΕΔ της ανωτέρω προστατευόμενης περιοχής ΖΕΠ, απειλές για την орνιθοπανίδα είναι η λαθροθηρία, οι πυρκαγιές και η εγκατάσταση αιολικών πάρκων στην περιοχή.**

Φιδαετός: Απειλή για τον φιδαετό και τα λοιπά αρπακτικά είδη αποτελεί η όχληση λόγω διάνοιξης δασικών δρόμων, ενώ η αυτή καθαυτή η διάνοιξη δρόμων σε μια αδιατάρακτη περιοχή προκαλεί αρνητικές επιπτώσεις στην επιβίωση των αρπακτικών ειδών, δεδομένου ότι αποτελεί κοινή παραδοχή πως το πυκνό οδικό δίκτυο δημιουργεί αυξημένους κινδύνους για την επιβίωση σπάνιων ειδών αρπακτικών, ενώ έχει συνδεθεί και με τον αυξημένο κίνδυνο εμφάνισης δασικής πυρκαγιάς. Το συγκεκριμένο είδος (φιδαετός) είναι εξαιρετικά ευαίσθητο στις προσκρούσεις με Α/Γ και αντιμετωπίζει υψηλό κίνδυνο πρόσκρουσης σε Α/Γ με βάση τη βιβλιογραφία (European Commission 2011). Επιπλέον, **ο φιδαετός είναι είδος δυνητικά ευαίσθητο σε επιπτώσεις από ΑΣΠΗΕ (ενόχληση, φράγμα ανάσχεσης) καθώς και ως είδος για το οποίο υπάρχουν στοιχεία ή ενδείξεις υψηλής πιθανότητας επιπτώσεων προσκρούσεων.** Περαιτέρω, 72 περιστατικά αναφέρονται στη βάση δεδομένων του Duur (2022), σχεδόν όλα από Ισπανία, ενώ απειλές για το είδος αποτελούν η μείωση πληθυσμών θηραμάτων του είδους (τα σημαντικότερα θηράματα για το είδος είναι τα φίδια και οι σαύρες και υπάρχουν ποιοτικές ενδείξεις ότι πολλά ερπετά έχουν μειωθεί κυρίως λόγω αλλαγών χρήσης γης), οι υποδομές ενέργειας (Α/Γ, καλώδια μεταφοράς), η λαθροθηρία, τα έργα οδοποιίας και η καταστροφή μικρών υγροτόπων. Επίσης το είδος κινδυνεύει από λαθροθηρία, τη καταστροφή των φωλιών του και τις προσκρούσεις στα ηλεκτροφόρα καλώδια (Tucker and Heath 1994). Τέλος, το είδος είναι πολύ ευάλωτο στις επιπτώσεις της πιθανής ανάπτυξης της αιολικής ενέργειας (Strix 2012).

Σημειώνεται πως για το συγκεκριμένο είδος έχει τεθεί σύμφωνα με την υπ' αριθμ. οικ. ΥΠΕΝ/ΔΔΦΠΒ/50146/1786 «Καθορισμός και έγκριση στόχων διατήρησης για είδη ορνιθοπανίδας των παρ. 1 και 2 του άρθρου 4, της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ στις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) του εθνικού οικολογικού δικτύου NATURA 2000» (βλ. σελ. 32586 του ΦΕΚ), ο εξής στόχος: η διατήρηση 3 ζευγαριών στην περιοχή Natura 2000 – ΖΕΠ GR1430006 «Όρος Όρθυς, Βουνά Γκούρας και Φαράγγι Παλαιοκερασιάς». **Σημειώνεται ότι το συγκεκριμένο είδος είχε αρκετά έντονη δραστηριότητα κατά τις εργασίες πεδίου που έλαβαν χώρα στο πλαίσιο της διενεργηθείσας ΕΟΑ.** Ειδικότερα, όπως αναγράφεται στην σελίδα 114 της ΕΟΑ: «Από τα προαναφερθέντα είδη, εκείνο που αντιμετωπίζει αμεσότερα την πιθανότητα πρόσκρουσης με τις Α/Γ είναι ο Φιδαετός (*Circaetus gallicus*), καθώς στην περιοχή καταγράφηκε επικράτεια ζεύγους του είδους.», ενώ **παρατηρήθηκαν 62 άτομα του είδους σε 56 παρατηρήσεις (βλ. Πίνακα 3-1. «Τα είδη, ο αριθμός των ατόμων και των παρατηρήσεων των πτηνών που καταγράφηκαν κατά την έρευνα πεδίου, όπως και το καθεστώς προστασίας τους.» στην σελίδα 75 ΕΟΑ).**

Επίσης, με την υλοποίηση του έργου θα επέλθει άμεση απώλεια-καταστροφή κρίσιμων ενδιαιτημάτων για το είδος «φιδαετός», που αποτελεί είδος οριοθέτησης της ανωτέρω ΣΠΠ. Συναφώς, στην σελ. 115 της ΕΟΑ αναφέρονται τα εξής: i) «Τουλάχιστον για το Φιδαετό, η χωροθέτηση των Α/Γ παρεμβάλλεται μεταξύ ενδιαιτημάτων τροφοληψίας, καθώς παρατηρήθηκε συχνά η ανύψωση του ζεύγους στις ανατολικές πλαγιές

του όρους και η επακόλουθη κατεύθυνσή τους προς τα βορειοανατολικά.», και ii) «Συνοψίζοντας, τα υποαλπικά λιβάδια της Όθρυος χρησιμοποιούνται για τροφοληψία από μεγαλόσωμα αρπακτικά είδη ορνιθοπανίδας, ενώ στην ευρύτερη περιοχή του έργου φωλιάζει ένα ζεύγος Φιδαιτών.».

Ως εκ τούτου, οι αρνητικές επιπτώσεις στο συγκεκριμένο είδος αναμένονται να είναι αρκετά σοβαρές, ενδεχομένως δε να έχει μία αξιόλογη επίδραση με αρνητικό αποτέλεσμα όπως π.χ. τη βαθμιαία μείωση του πλήθους του είδους στην περιοχή.

Αετομάχος (Lanius Collurio): Το συγκεκριμένο είδος εντοπίστηκε να έχει πολύ έντονη δραστηριότητα στην περιοχή εγκατάστασης του ΑΣΠΗΕ και των συνοδών έργων αυτού, το οποίο ανήκει στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΕ. Συγκεκριμένα, παρατηρήθηκαν 103 άτομα του συγκεκριμένου είδους σε 91 παρατηρήσεις (βλ. σελίδα 79 ΕΟΑ), ενώ με την υλοποίηση του έργου θα επέλθει άμεση απώλεια κρίσιμων ενδιαιτημάτων τροφοληψίας και αναπαραγωγής για το εν λόγω είδος, καθώς το συγκεκριμένο είδος απαντάται στα υποαλπικά λιβάδια, και στους ΤΟ 6170 και 5210, ενώ αναπαράγεται στους θαμνώνες (Juniperus sp.) (βλ. σελίδα 79 ΕΟΑ).

Δεντροσταρήθρα (Lullula arborea): Το συγκεκριμένο είδος εντοπίστηκε να έχει πολύ έντονη δραστηριότητα στην περιοχή εγκατάστασης του ΑΣΠΗΕ και των συνοδών έργων αυτού, το οποίο ανήκει στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΕ. Συγκεκριμένα, παρατηρήθηκαν 61 άτομα του συγκεκριμένου είδους σε 47 παρατηρήσεις (βλ. σελίδα 79 ΕΟΑ), ενώ με την υλοποίηση του έργου θα επέλθει άμεση απώλεια κρίσιμων ενδιαιτημάτων τροφοληψίας και αναπαραγωγής για το εν λόγω είδος, καθώς το συγκεκριμένο είδος απαντάται στα υποαλπικά λιβάδια, και στους ΤΟ 6170 και 5210, ενώ αναπαράγεται στους θαμνώνες (Juniperus sp.) (βλ. σελίδα 79 ΕΟΑ).

Όρνιο (Gyps fulvus): Το συγκεκριμένο είδος πετά σε χαμηλό ύψος πάνω από τις κορυφογραμμές, όπου επικρατούν ισχυρά ανοδικά ρεύματα αέρα, οπότε ενδέχεται να επηρεάζεται από τη λειτουργία αιολικών πάρκων ενώ αναφέρονται και καταγεγραμμένοι κίνδυνοι και επιπτώσεις από προσκρούσεις σε αιολικά πάρκα από τη διεθνή βιβλιογραφία (EC 2011), ενώ υψηλός αριθμός περιστατικών προσκρούσεων αναφέρεται και στη βάση δεδομένων του Duur 2022 (1953, σχεδόν όλα από την Ισπανία). Στην Ελλάδα από δημοσιευμένες έρευνες ή άλλα δημοσιεύματα (από βάσεις δεδομένων του WWF Ελλάς), αναφέρονται 7 σχετικά ευρήματα (στην περιοχή της Θράκης). Επιπροσθέτως, ο θάνατος σε Αιολικούς Σταθμούς Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΣΠΗΕ) προέρχεται συνήθως μετά από πρόσκρουση των πουλιών με τις πτερωτές των ανεμογεννητριών. Το είδος που αποδεδειγμένα υποφέρει περισσότερο από την ανάπτυξη της αιολικής ενέργειας είναι το αγελαίο Όρνιο. Έχει, επίσης, αποδειχθεί πως τα όρνια έχουν μειωμένη πρόσθια όραση και περισσότερο ανεπτυγμένη την περιφερειακή λόγω του τρόπου πτήσης και αναζήτησης τροφής, καθώς και των ηθολογικών τους εξελικτικών προσαρμογών, αναζητώντας τροφή κοιτώντας προς το έδαφος και πλευρικά ώστε να έχουν οπτική επαφή με γειτονικά άτομα, αλλά παρουσιάζουν «τυφλές» περιοχές στο οπτικό τους πεδίο με μειωμένη αντίληψη του πρόσθιου χώρου (Martin et al. 2012) (σελ. 30 του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τρία πτωματοφάγα είδη ορνιθοπανίδας (γύπες): Γυπαετό (Gypaetus barbatus), Όρνιο (Gyps fulvus), Μαυρόγυπα (Aegypius monachus), διαθέσιμο εδώ: <https://edozoume.gr/wp-content/uploads/2020/07/Vultures-Multispecies-AP.pdf>). Τα ευρήματα σχετικά με τις προσκρούσεις του είδους σε α/γ είναι αποκαλυπτικά. Στην Κρήτη, την περίοδο

2007-2009 βρέθηκαν σε ΑΣΠΗΕ με 17 ανεμογεννήτριες 4 νεκρά Όρνια (1-3 νεκρά άτομα/έτος, Ξηρουχάκης κ.ά. 2009) ενώ την περίοδο 2012-2014 στα Αστερούσια Όρη, σε 2 ΑΣΠΗΕ με 15 ανεμογεννήτριες συλλέχθηκαν 8 νεκρά Όρνια, εκ των οποίων τα 7 έφεραν συντριπτικά κατάγματα πτερύγων προφανώς λόγω πρόσκρουσης με τις πτερωτές ανεμογεννητριών. Παράλληλα, σε έναν ΑΣΠΗΕ στο όρος Αποπηγάδι, με μόνο 3 ανεμογεννήτριες, βρέθηκαν την περίοδο 2011-2016 τρία διαμελισμένα Όρνια και 1 νεκρός Χρυσαιτός κάτω από καλώδια μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος (σελ. 31-32 του ΕΣΔ).

Μεταξύ δε των στόχων του Εθνικού Σχεδίου για τρία πτωματοφάγα είδη ορνιθοπανίδας (γύπες): Γυπαετό (*Gypaetus barbatus*), Όρνιο (*Gyps fulvus*), Μαυρόγυπα (*Aegypius monachus*) (<https://edozoume.gr/wp-content/uploads/2022/09/LIFE-IP-4-NATURA-Del.A.1.3.2-Action-Plan-Vultures.pdf>) συγκαταλέγεται και η εξάλειψη ή τουλάχιστον δραστική μείωση των επιπτώσεων υποδομών ενέργειας στους γύπες (αποτίμηση της θνησιμότητας λόγω πρόσκρουσης με ηλεκτροφόρα καλώδια και ανεμογεννήτριες ή ηλεκτροπληξίας και εφαρμογή τεχνικών μετριασμού) καθώς και η βελτίωση της αναπαραγωγικής επιτυχίας και της βιωσιμότητας των γυπών (προστασία ενδιαιτήματος φωλιάσματος, μείωση λαθροθηρίας και όχλησης, έλεγχος ανθρώπινων δραστηριοτήτων στις περιοχές αναπαραγωγής). Επίσης, κατά το ανωτέρω Εθνικό Σχέδιο Δράσης, «σύμφωνα με την υπάρχουσα εμπειρία αλλά και την ελληνική πραγματικότητα, το όραμα είναι η επίτευξη ενός Ευνοϊκού Καθεστώτος Διατήρησης για τα τρία είδη των γυπών (Γυπαετό, Μαυρόγυπα και Όρνιο) ώστε στην επόμενη αναθεώρηση του Κόκκινου Βιβλίου Απειλούμενων Σπονδυλοζώων στην Ελλάδα η κατάταξη τους να έχει βελτιωθεί και να υποχωρήσει από τις τωρινές θέσεις σε κατώτερες κατηγορίες κινδύνου (*downgrading*). Αυτό σημαίνει πως ο Γυπαετός και ο Μαυρόγυπας θα πρέπει να καταχωρηθούν ως «Τρωτά» ενώ το Όρνιο σε «Μειωμένου Ενδιαφέροντος». Ωστόσο, βραχυπρόθεσμα (δηλαδή μέσα στην επόμενη εξαετία), είναι πρακτικά αδύνατο η δραματική μεταβολή του εθνικού καθεστώτος διατήρησης των τριών αυτών ειδών (ή των ενδιαιτημάτων τους) σε τέτοια επίπεδα ώστε να βελτιωθεί η κατάταξή τους στον επόμενο ελληνικό Κόκκινο Κατάλογο.» (σελ. 55 του ΕΣΔ). Επιπλέον, όπως αναφέρεται στο ΕΣΔ, «αλλαγές στις χρήσεις της αγροτικής γης που αποδίδονται σε βιομηχανικές, λατομικές, εξορυκτικές δραστηριότητες ή υποδομές ενέργειας (π.χ. υδροηλεκτρικά εργοστάσια, φωτοβολταϊκοί σταθμοί και ηλιοθερμικά εργοστάσια παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, εκτόπιση από εγκατάσταση ΑΣΠΗΕ) στερούν ζωτικό χώρο από όλα τα είδη γυπών (Mundy et al. 1992, Marinkovic & Orlandic 1994, Hartley et al. 1996, Yosef & Bahat 2000, BirdLife International 2017)» (σελ. 33 του ΕΣΔ). Επίσης, σχετικά με το ενδιαίτημα διατροφής του όρνιου, αυτό ποικίλει σε εποχιακή αλλά και ημερήσια κλίμακα, δεδομένου ότι «η εποχική του κατανομή συμπίπτει με αυτή των μεταφερόμενων (νομαδικών) κοπαδιών στις περιοχές όπου τρέφεται με αγροτικά ζώα, ή με τις μετακινήσεις άγριων οπληφόρων από την πεδινή και ημιορεινή ζώνη την περίοδο του χειμώνα, στην ορεινή και αλπική ζώνη το καλοκαίρι (Handrinos 1985, Mnatsekanov 1990, Marinković & Karadžič, 1999).» (σελ. 16 του ΕΣΔ).

Επίσης, για το συγκεκριμένο είδος έχει τεθεί σύμφωνα με την υπ' αριθμ. οικ. ΥΠΕΝ/ΔΔΦΠΒ/50146/1786 «Καθορισμός και έγκριση στόχων διατήρησης για είδη ορνιθοπανίδας των παρ. 1 και 2 του άρθρου 4, της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ στις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) του εθνικού οικολογικού δικτύου NATURA 2000» (βλ. σελ. 32588 του ΦΕΚ), ο εξής στόχος: η επίτευξη 15 ατόμων στην περιοχή Natura 2000 – ΖΕΠ GR1430006 «Όρος Όρθυς, Βουνά Γκούρας και Φαράγγι Παλαιοκερασιάς».

Βραχοκιρκίνεζο (Falco tinnunculus): Κατά τις εργασίες πεδίου το συγκεκριμένο είδος παρατηρήθηκε αρκετές φορές (83 άτομα – 71 παρατηρήσεις) (βλ. Πίνακα 3-1. «Τα είδη, ο αριθμός των ατόμων και των παρατηρήσεων των πτηνών που καταγράφηκαν κατά την έρευνα πεδίου, όπως και το καθεστώς προστασίας τους.» στην σελίδα 75 ΕΟΑ), με αποτέλεσμα να αναμένονται αρνητικές επιπτώσεις στο συγκεκριμένο είδος. Επίσης, για το συγκεκριμένο είδος έχει τεθεί σύμφωνα με την υπ' αριθμ. οικ. ΥΠΕΝ/ΔΔΦΠΒ/50146/1786 «Καθορισμός και έγκριση στόχων διατήρησης για είδη ορνιθοπανίδας των παρ. 1 και 2 του άρθρου 4, της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ στις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) του εθνικού οικολογικού δικτύου NATURA 2000» (βλ. σελ. 32587 του ΦΕΚ), ο εξής στόχος: η διατήρηση 3 ζευγαριών στην περιοχή Natura 2000 – ΖΕΠ GR1430006 «Όρος Όρθυς, Βουνά Γκούρας και Φαράγγι Παλαιοκερασιάς». Συνεπώς, λόγω της σχετικά έντονης δραστηριότητας του συγκεκριμένου είδους στην περιοχή εγκατάστασης του υπό κρίση έργου, η υλοποίηση του έργου είναι αρκετά πιθανό να έχει μία αξιόλογη επίδραση με αρνητικό αποτέλεσμα όπως π.χ. τη βαθμιαία μείωση του πλήθους του είδους στην περιοχή.

Μαυροπετρίτης (Falco eleonora): Κατά τις εργασίες πεδίου το συγκεκριμένο είδος παρατηρήθηκε αρκετές φορές (104 άτομα – 26 παρατηρήσεις) (βλ. Πίνακα 3-1. «Τα είδη, ο αριθμός των ατόμων και των παρατηρήσεων των πτηνών που καταγράφηκαν κατά την έρευνα πεδίου, όπως και το καθεστώς προστασίας τους.» στην σελίδα 75 ΕΟΑ), οπότε και ο κίνδυνος πρόσκρουσης με τις α/γ του έργου κρίνεται υψηλός.

Μεσαίος Δρυοκολάπτης: Σημειώνεται ότι με την υλοποίηση του έργου θα γίνει άμεση απώλεια-καταστροφή κρίσιμων ενδιαιτημάτων του συγκεκριμένου είδους. Σχετικώς στην σελίδα 128 της ΕΟΑ αναφέρονται τα ακόλουθα: «Οι Α/Γ του ΑΣΠΗΕ Κεδροράχη υπ' αριθμό 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 και 13 βρίσκονται εντός περιοχής κρίσιμου ενδιαιτήματος για το Μεσαίο Δρυοκολάπτη (*Dendrocopus medius*) που συνιστά είδος οριοθέτησης της ΖΕΠ. Συνολικά 64,8MW εγκαθίστανται εντός του εν λόγω ενδιαιτήματος επιφανείας 22.022,99 ha και η απώλεια εκτιμάται σε $(64,8MW \times 0,1603ha/MW) / 22.022,99 = 0,047\%$ της έκτασης του ενδιαιτήματος.».

Μέτρα αντιμετώπισης των αρνητικών επιπτώσεων του ΑΣΠΗΕ στην ορνιθοπανίδα:

Περαιτέρω, αξίζει να σημειωθεί πως τα μέτρα που, μεταξύ άλλων, προτείνονται αναφορικά με την αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων του ΑΣΠΗΕ στην ορνιθοπανίδα της περιοχής (π.χ. η εγκατάσταση αυτόματου συστήματος παρακολούθησης, αναχαίτισης και αποτροπής διέλευσης πτηνών σε όλες τις Α/Γ, η εγκατάσταση επιπλέον, θερμικών καμερών, πρόγραμμα παρακολούθησης των επιπτώσεων του έργου στην ορνιθοπανίδα κ.α. – βλ. σελίδα 129 επ. ΕΟΑ) σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθούν ότι είναι αποτελεσματικά και μειώνουν ή ακόμα εξαλείφουν τον κίνδυνο πρόσκρουσης για τα διάφορα είδη ορνιθοπανίδας. Σύμφωνα και με την Ορνιθολογική Εταιρεία, «η «λύση» που έχει βρεθεί για να «μετριαστούν» (*sic*) οι επιπτώσεις στα Όρνια είναι η τοποθέτηση του συστήματος αποτροπής πρόσκρουσης (εκδίωξης, ορθότερα) *DT Bird*. Πέρα από το ότι η χρήση ενός μέσου που διώχνει τα πουλιά από τους ιδανικούς γι' αυτά βιότοπούς τους, όπως είναι οι Ζώνες Ειδικής Προστασίας του δικτύου Natura 2000, είναι απαράδεκτη, το σύστημα *DT Bird* δεν έχει ούτε υπερφυσικές δυνατότητες να αναγνωρίζει πουλιά στην ομίχλη, ούτε έχει αποτρέψει σημαντικές απώλειες σε άλλους ΑΣΠΗΕ όπου έχει εγκατασταθεί, ενώ φαίνεται και πως δεν έχει και τη δυνατότητα να αντέξει στις συνθήκες της πολύμηνης χιονοκάλυψης και του ολικού παγετού, όπως φάνηκε από την περίπτωση του ΑΣΠΗΕ στον Βαρνούντα: εκεί το σύστημα δούλεψε μόνο για 15 μήνες και ήταν

ανενεργό για πάνω από 5 χρόνια – κάτι που ακόμη δεν θα είχε μαθευτεί αν δεν προέκυπτε το περιστατικό θανάτου από πρόσκρουση στις ανεμογεννήτριες τριών Ροδοπελεκάνων το καλοκαίρι του 2020.» (βλ.

<https://www.ornithologiki.gr/el/enhmerwsh-ekpaideush/enimerosi/ta-neia-mas/6-ta-agrafa-kai-ta-ornia-ksana-se-kindyno>). Αποτελεί άλλωστε κοινή παραδοχή πως η πρόσκρουση με τις α/γ είναι αποτέλεσμα διαφόρων παραμέτρων (π.χ. καιρικές συνθήκες, φωτισμός α/γ, συμπεριφορά του πτηνού κ.α.), παράμετροι που δεν μπορούν να προσδιοριστούν με σαφήνεια εκ των προτέρων (βλ. Ana Teresa Marques, Helena Batalha, Sandra Rodrigues, Hugo Costa, Maria João Ramos Pereira, Carlos Fonseca, Miguel Mascarenhas, Joana Bernardino, “Understanding bird collisions at wind farms: An updated review on the causes and possible mitigation strategies”, Biological Conservation, Volume 179, 2014, σελ. 40-52, διαθέσιμο στο: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S000632071400305X>). Επιπλέον, το 2020 παρατηρήθηκε περιστατικό πρόσκρουσης 3 Ροδοπελεκάνων (είδος με παρόμοιες οικολογικές απαιτήσεις και συνήθειες με τον Αργυροπελεκάνο) στην περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας, σε υφιστάμενο ΑΣΠΗΕ, ενώ στον ίδιο ΑΣΠΗΕ καταγράφηκε ακόμη ένα περιστατικό πρόσκρουσης 1 Ροδοπελεκάνου τον Αύγουστο του 2022. Και στις δύο περιπτώσεις επικρατούσαν δυσμενείς καιρικές συνθήκες στην περιοχή (βροχή, ομίχλη κλπ.).

Τα μέτρα δε που προτείνονται να ληφθούν στο πλαίσιο της ΕΟΑ για τη μείωση των επιπτώσεων στην орνιθοπανίδα, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθούν ότι είναι αποτελεσματικά και μειώνουν ή ακόμα εξαλείφουν τον κίνδυνο πρόσκρουσης για τα διάφορα είδη орνιθοπανίδας. Σημειώνεται πως «σε ορισμένες περιπτώσεις, τα αυτοματοποιημένα συστήματα αποτροπής πρόσκρουσης σε περιοχές από όπου τα πουλιά διέρχονται με μεγάλη συχνότητα, είναι αμφίβολη. Παράδειγμα αποτελεί η θανάτωση Μαυρόγυπα (οικισμός Νέα Σάντα στο νομό Ροδόπης), ο οποίος προσέκρουσε σε Α/Γ κάτω από συνθήκες καλής ορατότητας και οι ενέργειες εκτελέστηκαν από το σύστημα με βάση το προβλεπόμενο πρωτόκολλο, δεν ήταν επαρκείς για την αποτροπή της πρόσκρουσης, καθώς δεν κατέστη δυνατή η έγκαιρη παύση της περιστροφής του ρότορα.» (βλ. σελ. 16 της σχετικής γνωμοδότησης).³ Επιπλέον, «η συμβολή των συστημάτων αυτών στην αποτροπή προσκρούσεων ειδών орνιθοπανίδας θα πρέπει να διερευνηθεί καθώς η αποτελεσματικότητά τους δύναται να ποικίλει μεταξύ των ειδών της орνιθοπανίδας (πχ μεγαλόσωμα πτηνά που ανεμοπορούν σε σύγκριση με μικρόσωμα είδη που χρησιμοποιούν ενεργό πέταγμα για τις μετακινήσεις τους) όπως επίσης δεν έχει εκτιμηθεί διεξοδικά σε πλήθος περιπτώσεων. Επισημαίνεται ότι, έχουν αναφερθεί περιπτώσεις όπου, τα συστήματα αυτά δεν υπήρξαν αποτελεσματικά σε περιοχές από όπου τα πουλιά διέρχονται με μεγάλη συχνότητα, όπως οι περιπτώσεις προσκρούσεων ενός Μαυρόγυπα και ενός Γερακαετού σε ΑΣΠΗΕ του νομού Ροδόπης όπου προσέκρουσαν σε Α/Γ με εν λειτουργία εγκατεστημένα συστήματα αποτροπής προσκρούσεων (Κακαλής κ.α., 2022).»⁴

³ Βλ. Αρνητική Γνωμοδότηση ΟΦΥΠΕΚΑ επί του έργου με τίτλο: «Αιολικοί Σταθμοί Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΣΠΗΕ) στις θέσεις ‘Μεγαλέξανδρος’, ‘Ανεμοδαρμένη’ & ‘Ανεμοδαρμένη II’, συν. Ισχύος 100,8 MW & Συνοδά Υποστηρικτικά Έργα» στις Δ.Ε. Κρυσταλλοπηγής και Πρεσπών του Δήμου Πρεσπών και στις Δ.Ε. Καστρακίου και Κορεστίων του Δήμου Καστοριάς, της Περ. Δυτικής Μακεδονίας», 20/07/2022, σελ. 16.

⁴ Βλ. Αρνητική Γνωμοδότηση ΟΦΥΠΕΚΑ επί του έργου με τίτλο: «Αιολικός Σταθμός Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΣΠΗΕ) εγκατεστημένης ισχύος 16,5MW, στη θέση ‘ΠΕΤΡΑ’, των Δημοτικών Ενοτήτων Μελίτης & Περάσματος, του Δήμου Φλώρινας, της Περιφερειακής Ενότητας Φλώρινας, Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας». Φορέας του έργου η εταιρεία: «GREEKSTREAM ENERGY A.E», 11/04/2024, σελ. 10.

Επιπλέον, οι επιπτώσεις από εκτοπισμό και άμεση ή έμμεση απώλεια ενδιαιτήματος, λόγω της όχλησης που προκαλείται από την εκπομπή των ηχητικών σημάτων είναι εξίσου σημαντικές. **Ιδιαίτερα για τα μεγάλα αρπακτικά πουλιά, οι επιπτώσεις από εκτόπιση (habitat displacement) (ΚΥΑ 8353/276/Ε103/2012 αρ. 5Β) και οι πιθανές μεταβολές στις μετακινήσεις των πουλιών δε μπορούν να αποτιμηθούν επαρκώς ούτε ακόμα και με την μέθοδο της εκτίμησης της απολεσθείσας επιφάνειας σε τετραγωνικά μέτρα, δεδομένης της εξάρτησης των ειδών αυτών από το ανάγλυφο και τα ρεύματα του αέρα για τη μετακίνησή τους, η οποία μπορεί να καθιστά παρακείμενες περιοχές λιγότερο κατάλληλες, καθώς και τον αποκλεισμό μεγάλων περιοχών από χρήση, λόγω των φραγμών που δημιουργούνται.** Τέλος, στις οχλήσεις που έχουν επιπτώσεις στα είδη συμπεριλαμβάνεται και η μεταβολή στις περιβαλλοντολογικές συνθήκες (π.χ. θόρυβος, συχνότητα διέλευσης ατόμων και οχημάτων, αύξηση του αιωρούμενου ιζήματος ή εναπόθεση σκόνης) δύνανται να προκαλέσουν τον εκτοπισμό οργανισμών ειδών, αλλαγές στη συμπεριφορά ειδών, κίνδυνο θνησιμότητας κ.α. (σελ. 26, https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/wind_farms_en.pdf ή σελ. 30, Κεφ. 3 West Butte Wind Power Right of Way Final Environmental Impact Statement DOI-BLM-OR-P060-2009-0064-EIS Bureau of Land Management).

Περαιτέρω, με βάση εργαλείο που αναπτύχθηκε πρόσφατα στο πλαίσιο του προγράμματος MAPE (Reduction of Avian Mortality in Operating Wind Farms; https://shiny.cefe.cnrs.fr/en_eoldist/), για είδη όπως ο Μαυρόγυπας και το Όρνιο και ανεμογεννήτριες με διάμετρο ρότορα μεγαλύτερη των 120μ, για το έγκαιρο φρενάρισμα της μηχανής, απαιτείται εντοπισμός του πουλιού σε απόσταση άνω των 1000 μέτρων, ενώ σε υψηλές ταχύτητες ανέμου μπορεί να απαιτείται εντοπισμός ακόμα και σε απόσταση που ξεπερνά τα 2000μ. Αυτή τη στιγμή οι κάμερες των αυτοματοποιημένων συστημάτων μπορούν υπό ιδανικές συνθήκες να εντοπίσουν μεγάλοςωμα πουλιά σε μέγιστη απόσταση 650μ., με αποτέλεσμα να μη διασφαλίζεται σε καμία περίπτωση η αποτροπή πρόσκρουσης. Ο παραπάνω προβληματισμός επιβεβαιώθηκε πρόσφατα, τον Μάιο του 2022, όταν Μαυρόγυπας προσέκρουσε σε ανεμογεννήτρια, εντός της ΖΕΠ GR1130013, η οποία ήταν εξοπλισμένη με αυτοματοποιημένο σύστημα αποτροπής πρόσκρουσης, παρά το γεγονός ότι το σύστημα λειτούργησε σύμφωνα με τα προβλεπόμενα πρωτόκολλα, με βάση τα όσα αναφέρονται στη σχετική αναφορά της εταιρίας. Το περιστατικό αυτό έρχεται να προστεθεί στο ήδη γνωστό περιστατικό πρόσκρουσης Χρυσαιτού σε Α/Γ που ήταν εξοπλισμένη με σύστημα αυτοματοποιημένης παύσης στη Γαλλία τον Ιούλιο του 2017 (Itty & Duriez 2017). Επιπλέον, η αποτελεσματικότητά των αυτοματοποιημένων συστημάτων αποτροπής πρόσκρουσης εξαρτάται άμεσα από τις επικρατούσες συνθήκες ορατότητας στον περίγυρο της Α/Γ. Σε συνθήκες μειωμένης ορατότητας (βροχόπτωση, χαμηλή νέφωση, ομίχλη, καταιγίδα), υπό τις οποίες αυξάνονται οι πιθανότητες να λάβουν χώρα προσκρούσεις πουλιών σε Α/Γ, το σύστημα δεν μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά. Επιπροσθέτως, πρέπει να σημειωθεί ότι σχετικά με τα μεταναστευτικά στρουθιόμορφα, έχουν αναφερθεί περιστατικά υψηλής θνησιμότητας που αποδόθηκαν στον αποπροσανατολισμό εξαιτίας των φώτων (Gauthreaux and Belser 2006). **Ακόμα πρέπει να τονιστεί ότι το έργο χωροθετείται στην κορυφογραμμή του βουνού, κάτι που εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους για την**

πρόσκρουση των πτηνών στις α/γ, όπως γίνεται αποδεκτό από τη βιβλιογραφία. Ειδικότερα, οι Rydell et al. (2012, 2017) σε μια ανασκόπηση και ανάλυση της βιβλιογραφίας, αναφέρουν ότι οι τιμές θνησιμότητας είναι υψηλότερες σε ΑΣΠΗΕ κοντά σε υγρότοπους και σε παράκτιες περιοχές και κορυφογραμμές, και γενικά χαμηλότερες σε ανοιχτές καλλιεργούμενες εκτάσεις και άλλα ενδιαιτήματα, ενώ επίσης μεγαλύτερο ρίσκο σε κορυφογραμμές και ειδικά στα διάσελα και τις εγκοπές αναφέρεται και από το USFWS (2003).

V. ΜΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΓΠΣ ΣΤΥΛΙΔΑΣ ΚΑΙ ΑΛΜΥΡΟΥ

Στην σελ. 48 της ΜΠΕ αναγράφονται τα εξής: «Εννιά από τις 21 Α/Γ των έργων εμπίπτουν εντός της Δ.Ε. Αλμυρού για την οποία υπάρχει εγκεκριμένο Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (ΓΠΣ) (ΦΕΚ 340/Δ/24-06-2020, 987/Δ/19-12-2022). Για την περιοχή των έργων αναφέρεται πως ισχύουν τα αναγραφόμενα στο Ν. 3937/2011. Η συμβατότητα των έργων με όσα ορίζονται στο Ν. 3937/2011 εξετάζεται στην ενότητα 5.1.2. Για τη Δ.Ε. Εχιναιών δεν έχει εκπονηθεί ΓΠΣ ή ΣΧΟΟΑΠ.» και «Βάσει των παραπάνω, δεν προκύπτει θέμα ασυμβατότητας των υπό μελέτη έργων με θεσμοθετημένα όρια οικισμών και εγκεκριμένων πολεοδομικών σχεδίων.».

Ωστόσο, στην ΜΠΕ δεν γίνεται εξέταση της συμβατότητας του έργου με το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο της Δ.Ε. Στυλίδας του Δήμου Στυλίδας. Συναφώς, στην σελίδα 276 της ΕΠΜ, αναγράφονται τα ακόλουθα: «Στο ΠΠΧΣΑΑ Θεσσαλίας αναφέρεται η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού για την Όθρυ και στις υπώρειές της η ανάπτυξη της κτηνοτροφικής δραστηριότητας. Η περιοχή είναι χαρακτηρισμένη ως αιολικής καταλληλότητας. Στις θεσμοθετημένες χρήσεις γης (ΓΠΣ Στυλίδας, 433/ΑΑΠ/31-12-12) στην περιοχή της ΖΕΠ αναφέρονται τα εξής: ΑΓΡ.1 (Περιοχή ανάπτυξης αγροτικού ορεινού χώρου οικοτουρισμού) ΡΕΜ, ΠΕΠ (Π0) Προστασία ορεινών χώρων -δασικών περιοχών. Από το ΓΠΣ Αλμυρού, το βόρειο τμήμα της ΠΠΒ, έχει υπαχθεί σε ζώνη ΠΕΠ-Ν2 (Περιοχή Ειδικής Προστασίας) με σκοπό τη διαφύλαξη του οικοσυστήματος από κάθε αλλοίωση ή διατάραξη και την αποκατάσταση της οικολογικής ισορροπίας. Όπως φαίνεται υπάρχει πρόνοια για την προστασία των ορεινών δασικών περιοχών που εμπίπτουν εντός της ΖΕΠ. Οι υπόλοιπες θεσμοθετημένες χρήσεις είναι περιοχές ανάπτυξης ορεινού αγροτικού χώρου και οικοτουρισμού, κ.λπ», ενώ στην σελίδα 287 της εγκεκριμένης ΕΠΜ παρατίθενται τα εξής:

«Για τη ΖΕΠ Όρος Όθρυς, Βουνά Γκούρας και Φαράγγι Παλαιοκερασιάς (GR1430006) από το ΓΠΣ Αλμυρού, έχει υπαχθεί μεγάλη έκταση του τμήματος της ΖΕΠ, στα όρια του δήμου Αλμυρού (βόρειο τμήμα), σε ζώνη ΠΕΠ-Ν2 (Περιοχή Ειδικής Προστασίας) με σκοπό τη διαφύλαξη του οικοσυστήματος από κάθε αλλοίωση ή διατάραξη και την αποκατάσταση της οικολογικής ισορροπίας. Από το ΓΠΣ Στυλίδας, το τμήμα του όρους (νότιο τμήμα) που εμπίπτει στα όρια του Δήμου Στυλίδας έχει υπαχθεί σε Περιοχή Προστασίας Ορεινών Όγκων και Δασικών Περιοχών (ΠΕΠ (Π.0)) λόγω της μεγάλης φυσικής, βιολογικής και αισθητικής αξίας του, για την προστασία της οικολογικής αξίας του χώρου, την αποτελεσματική προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος αλλά και τη συμβατή χρήση του, με τη συνετή δασική εκμετάλλευση και προστασία.».

VI. Αντίθεση με το Αναθεωρημένο Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

Το υπό κρίση έργο είναι πλήρως ασύμβατο με τις προβλέψεις του Αναθεωρημένου Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (Αριθμ.

ΥΠΕΝ/ΔΧΩΡΣ/76104/1176, ΦΕΚ ΑΑΠ 299/14.12.2018), το οποίο ορίζει στο Άρθρο 13 ότι οι ορεινοί όγκοι με υψόμετρο άνω των 800 μ. αποτελούν σημαντικό χώρο άσκησης αγροτοδασικής και εκτατικής παραδοσιακής κτηνοτροφίας, δραστηριοτήτων, πολιτικών και προγραμμάτων ορεινού χώρου και αντιμετωπίζονται ως κατ' εξοχήν περιοχές φυσικού αποθέματος. Σημειώνεται πως το υπό μελέτη έργο πρόκειται να εγκατασταθεί σε θέσεις στην Ορεινή Περιοχή σε ζώνη υψομέτρου >800μ. **Όπως αναφέρεται στην σελίδα 224 της ΜΠΕ «Οι προτεινόμενες θέσεις εγκατάστασης των ΑΣΠΗΕ βρίσκονται σε ορεινή περιοχή σε θέσεις ελαφρώς κεκλιμένο έως απότομο (σε λίγα σημεία) ανάγλυφο, σε υψόμετρα μεταξύ 1420 και 1720 μ.».**

Το δε άρ. 13 του Αναθεωρημένου Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας έχει ως εξής:

«Άρθρο 13

Χωρική οργάνωση του ορεινού, παράκτιου, και νησιωτικού χώρου

Α. Ορεινός χώρος

1. Προσδιορισμός του ορεινού χώρου της Περιφέρειας Στο ηπειρωτικό τμήμα της περιφέρειας, ως ορεινός ορίζεται ο χώρος με υψόμετρο > 800μ καθώς επίσης και όσες Δημοτικές Κοινότητες τέμνονται από την ισοϋψή των 800 μ. Στο νησιωτικό τμήμα (Εύβοια και Σκύρο), ως ορεινός ορίζεται ο χώρος με υψόμετρο > 600μ καθώς επίσης και όσες Δημοτικές Κοινότητες τέμνονται από την ισοϋψή των 600μ..

Παράλληλα, με στόχο την ολοκληρωμένη διαχείριση των σημαντικών, ευαίσθητων και συγχρόνως κρίσιμων περιοχών, ο ορεινός χώρος της Περιφέρειας διακρίνεται στις εξής Ενότητες Ορεινού Χώρου που αποτελούν διακεκριμένους ορεινούς όγκους ή συμπλέγματα ορεινών όγκων, η διαχείριση των οποίων έχει δυνατότητα περαιτέρω εξειδίκευσης στον υποκείμενο σχεδιασμό:

Στο ηπειρωτικό τμήμα: α) Ορεινός Όγκος Όθρυος, β) Νότια Πίνδος -Σύμπλεγμα Ευρυτανικών Ορεινών Όγκων, γ) Νότια Πίνδος -Σύμπλεγμα Ορεινών Όγκων Οίτης-Γκιώνας - Βαρδουσίων και δ) Δίκτυο Ορεινών Όγκων Παρνασσού – Καλλίδρομου - Ελικώνα.

Στο νησιωτικό τμήμα (Εύβοια): α) Ορεινό σύμπλεγμα Βόρειας Εύβοιας, β) Όρος Κανδύλι, γ) Ορεινός Όγκος Δίρφυς και δ) Όρος Όχη.

2. Γενικές Κατευθύνσεις σχεδιασμού για τον ορεινό χώρο

Οι ορεινοί όγκοι της Περιφέρειας αποτελούν σημαντικό χώρο άσκησης αγροτο-δασικής και εκτατικής παραδοσιακής κτηνοτροφίας, δραστηριοτήτων, πολιτικών και προγραμμάτων ορεινού χώρου. Αντιμετωπίζονται ως κατ' εξοχήν περιοχές φυσικού αποθέματος, ενώ παράλληλα επιδιώκεται η διατήρηση και προστασία των παραδοσιακών δραστηριοτήτων καθώς και του υφιστάμενου οικιστικού αποθέματος και της κατοίκησης.

Ο ορεινός χώρος λειτουργεί σε διασύνδεση με τα 6^{ου} και ανωτέρου περιφερειακού επιπέδου κέντρα και μέσω αυτών με το ευρύτερο πλέγμα του οικονομικού-λειτουργικού χώρου της Περιφέρειας.

Προτεραιότητα δίδεται στην εφαρμογή δράσεων ολοκληρωμένης αγροτικής τοπικής ανάπτυξης για την τόνωση της ελκυστικότητας τους, τη συντήρηση των μεμονωμένων

οικισμών και την ανακοπή της πληθυσμιακής αποψίλωσής τους. Σημαντικό μέρος των χωροταξικών ρυθμίσεων που θα εφαρμοστούν οφείλει να αφορά στην αποτελεσματική προστασία και ανάπτυξη των δασικών οικοσυστημάτων με την παράλληλη πρόβλεψη για την συγκράτηση του δασόβιου και παραδασόβιου πληθυσμού στην περιοχή, και παράλληλα στη δημιουργία ελκτικών συνθηκών διαβίωσης των απασχολούμενων.

3. Οι πολιτικές που προτείνονται συνδυάζονται με τη δυνατότητα του κάθε όγκου χωριστά, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους ιδίως στην ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού (αγροτουρισμού). Η διαχείριση του ορεινού χώρου γίνεται σε επίπεδο ΟΤΑ ή υποενότητα ή συνεργαζόμενων ΟΤΑ για ολοκληρωμένα χωρικά ορεινά σύνολα, ενώ κρίσιμη θεωρείται και η εφαρμογή κατευθύνσεων ανά Ενότητα Ορεινού Χώρου, ως ακολούθως:

Όθρυς: Προωθείται κατά προτεραιότητα η αγροτική ανάπτυξη σε συνδυασμό με τις ΑΠΕ, ενώ η Ενότητα υποστηρίζεται λειτουργικά από την Στυλίδα και την ευρύτερη αστική ζώνη της Λαμίας (ΛΑΠ Λαμίας).

Νότια Πίνδος - Σύμπλεγμα Ευρυτανικών Υψηλών Ορεινών Περιοχών: Η Ενότητα προτείνεται ως κατ' εξοχήν περιοχή φυσικού αποθέματος και τοπιακή ενότητα υψηλής αξίας. Προωθείται ο χαρακτηρισμός της σε Περιφερειακό Πάρκο, προκειμένου να γίνει αποτελεσματική η «έξυπνη» ανάπτυξη της ιδιαίτερης αυτής περιοχής (αραιοκατοίκηση) και να προστατευτεί το αξιόλογο φυσικό της περιβάλλον, μέσω της διατήρησης των παραδοσιακών και αγροτοδασικών δραστηριοτήτων και του συνδυασμού τους με την ανάπτυξη ήπιων δραστηριοτήτων αναψυχής και εναλλακτικών μορφών τουρισμού, ελκυστικής κατοίκησης για κύρια και παραθεριστική κατοικία, σε συνθήκες εξαιρετικά καθαρής ορεινής φύσης στα πλαίσια των νέων δυνατοτήτων του διαδικτύου και σύμφωνα με το προβλεπόμενο από το παρόν πρότυπο οικιστικής οργάνωσης.»

Περαιτέρω, στο άρθρο 15 του Αναθεωρημένου Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας ορίζει τα εξής:

«..... • Περαιτέρω διείσδυση των ΑΠΕ μέσω:

- σχεδιασμού του ενεργειακού μείγματος της Περιφέρειας με κατεύθυνση την αύξηση της παραγωγής ενέργειας από γεωθερμία και ΜΥΗΕ και ορθολογική ανάπτυξη Φωτοβολταϊκών και Αιολικών Πάρκων καθώς και την προώθηση των δυνατοτήτων αξιοποίησης της βιομάζας,
- εξειδίκευσης περιοχών ανά τεχνολογία σταθμών ΑΠΕ λαμβάνοντας υπόψη αφ' ενός το σύστημα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας και αφετέρου, την ευαισθησία των επιμέρους χώρων ως προς το περιβάλλον και την παραγωγική ταυτότητα.

• Διατήρηση των υπάρχουσών αναπτύξεων εγκαταστάσεων ΑΠΕ καθώς και ορθολογική ανάπτυξη νέων σταθμών πλησίον υφιστάμενων, δεδομένου ότι τα συνοδό έργα - που προϋποθέτουν σημαντικές παρεμβάσεις στο περιβάλλον (οδικά δίκτυα, ηλεκτρικά δίκτυα) - είναι ήδη κατασκευασμένα.

• Ανάπτυξη ΑΠΕ μέσω ΜΥΗΕ και της αξιοποίησης της βιομάζας με χρήση των ηπιότερων τεχνολογιών και εγκαταστάσεων στον ευαίσθητο οικολογικά και αναπτυξιακά ορεινό χώρο των υψηλών δασικών και αλπικών οικοσυστημάτων και των κατολισθαινουσών περιοχών τους και ιδίως στην Π.Ε. Ευρυτανίας λόγω παρουσίας όλων των ανωτέρω παραμέτρων.

- Προώθηση της ανάδρασης προς το Ε.Π. ΑΠΕ της έγκαιρης εξαίρεσης συνολικά της Π.Ε. Ευρυτανίας και τμημάτων των ορεινών όγκων Οίτης - Βαρδουσίων - Γκιώνας και Ελικώνα και τμημάτων της Εύβοιας από τις περιοχές ΠΑΠ του Ε.Π.
- Χωρικά εστιασμένο *repowering* μετά την πάροδο του χρόνου ζωής των εγκατεστημένων σταθμών ΑΠΕ.
- Προτείνεται η διαφοροποίηση των κατασκευών των συνοδών κυρίως έργων (οδοποιίες και έργα διασύνδεσης) προς ηπιότερες για το περιβάλλον και το τοπίο κατασκευές (π.χ. υπόγεια δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας).
- Κατά προτεραιότητα χωροθέτηση Αιολικών και Φωτοβολταϊκών Πάρκων στις περιοχές ανενεργών λατομείων ή εξορύξεων.»

Από τα παραπάνω προκύπτει πως η υλοποίηση του επίμαχου έργου δεν συμβαδίζει με τις κατευθύνσεις του Αναθεωρημένου Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, το οποίο προβλέπει μεν την εγκατάσταση νέων έργων ΑΠΕ, αλλά προκρίνει την χωροθέτηση Αιολικών και Φωτοβολταϊκών Πάρκων σε περιοχές ανενεργών λατομείων ή εξορύξεων, καθώς και σε περιοχές που δεν είναι οικολογικά ευαίσθητες. Σημειώνεται επίσης πως στην περιοχή του ορεινού όγκου «Όθρυς» και εξαιρετικά κοντά στην περιοχή εγκατάστασης του υπό μελέτη έργου δρομολογούνται πολλά έργα ΑΠΕ και δη ΑΣΠΗΕ, που αποτελούν κίνδυνο για την ορνιθοπανίδα της περιοχής, κατά τα ειδικότερα εκτιθέμενα και ανωτέρω.

VII. ΕΛΛΙΠές περιεχόμενο του Προγράμματος Παρακολούθησης

Στο παράρτημα 3.2.1 της Υπουργικής Απόφασης οικ. 170225/2014 (ΦΕΚ 135/Β/27-1-2014) «Εξειδίκευση των περιεχομένων των φακέλων περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων της Κατηγορίας Α' της απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με αρ. 1958/2012 (Β' 21) όπως ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 11 ν. 4014/2011 (Α' 209), καθώς και κάθε άλλης σχετικής λεπτομέρειας.» προβλέπονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«5. Πρόγραμμα παρακολούθησης (Monitoring)

Στο κεφάλαιο αυτό:

i) είτε προτείνεται Πρόγραμμα Παρακολούθησης των επιπτώσεων στη δομή και λειτουργίες της περιοχής Natura 2000 κατά τη φάση κατασκευής ή/και κατά τη φάση λειτουργίας του υπό εξέταση έργου ή της δραστηριότητας, που αποτελεί τμήμα του προγράμματος περιβαλλοντικής παρακολούθησης του έργου ή της δραστηριότητας, ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική προστασία του περιβάλλοντος.

ii) είτε τεκμηριώνεται ότι δεν απαιτείται η εκπόνηση και υλοποίηση προγράμματος παρακολούθησης των επιπτώσεων στη δομή και λειτουργίες της περιοχής Natura 2000 κατά τη φάση κατασκευής ή/και κατά τη φάση λειτουργίας του έργου ή της δραστηριότητας.

Στην περίπτωση υιοθέτησης προγράμματος παρακολούθησης των επιπτώσεων, αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- τα αναφερόμενα στο Παράρτημα II παρ.7 του Ν. 4014/2011(Α'209)

- παρακολούθηση όλων των σημαντικών περιβαλλοντικών παραμέτρων που σχετίζονται με τις επιπτώσεις του έργου ή της δραστηριότητας, όπως αυτές εκτιμήθηκαν
- καταγραφή των ενδεχόμενων μεταβολών στην αντιπροσωπευτικότητα, τη σχετική επιφάνεια και το καθεστώς διατήρησης των τύπων οικοτόπων,
- καταγραφή των ενδεχόμενων μεταβολών στο μέγεθος και την πυκνότητα των πληθυσμών ειδών χλωρίδας και πανίδας και σε όποιο άλλο στοιχείο κρίνεται ότι επηρεάζεται ενδεχομένως από το υπό εξέταση έργο η δραστηριότητα.
- καταγραφή και διατήρηση στοιχείων που να τεκμηριώνουν την εφαρμογή των μέτρων αντιμετώπισης και να επιτρέπουν τον έλεγχο αποτελεσματικότητάς τους.»

Στο δε Παράρτημα II παρ.7 του Ν. 4014/2011(Α'209) ορίζονται τα εξής:

«7) Σχέδιο περιβαλλοντικής διαχείρισης που θα εφαρμοστεί για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής προστασίας του περιβάλλοντος και εφαρμογής των προτεινόμενων μέτρων, το οποίο θα περιλαμβάνει και το προτεινόμενο πρόγραμμα παρακολούθησης. Το πρόγραμμα παρακολούθησης στην εφαρμογή του οποίου δεσμεύεται

ο φορέας του έργου ή της δραστηριότητας περιλαμβάνει τουλάχιστον:

α) τις παραμέτρους, τα στοιχεία και τους δείκτες του περιβάλλοντος που παρακολουθούνται,

β) τις μεθόδους, τον τόπο, τον χρόνο και τη συχνότητα καταγραφής,

γ) τα μέτρα διασφάλισης της ποιότητας και αξιοπιστίας των καταγραφών,

δ) το χρονοδιάγραμμα ενημέρωσης του ΗΠΜ»

Ωστόσο, στην ΜΠΕ και την ΕΟΑ (σελ. 132-133 ΕΟΑ) δεν προτείνεται πρόγραμμα παρακολούθησης που να περιέχει τα στοιχεία του Παραρτήματος II παρ. 7 του Ν. 4014/2011:

«Επισημαίνεται ότι η παρακολούθηση του φυσικού περιβάλλοντος αφορά στα είδη ορνιθοπανίδας του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ και τα μεταναστευτικά είδη, που εντοπίζονται εντός ακτίνας 500μ από το νοητό γήπεδο του συγκροτήματος των ΑΣΠΗΕ (Περιοχή έρευνας Πεδίου ΠΕΠ). Το προτεινόμενο πρόγραμμα παρακολούθησης συνιστάται να εφαρμοσθεί για τρία έτη με έμφαση κατά την αναπαραγωγική περίοδο των σημαντικών ειδών. Το εν λόγω πρόγραμμα θα γνωστοποιηθεί στην Δ/νση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας, Τμήμα Προστατευόμενων Περιοχών του ΥΠ.ΕΝ. και θα περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο τα ακόλουθα:»

Συμπερασματικώς στις σελίδες 132-133 της ΕΟΑ δεν γίνεται αναφορά στις μεθόδους, τον τόπο, τον χρόνο και τη συχνότητα καταγραφής, ούτε στα τα μέτρα διασφάλισης της ποιότητας και αξιοπιστίας των καταγραφών, ούτε όμως και στο χρονοδιάγραμμα ενημέρωσης του ΗΠΜ.

Λοιπές Ελλείψεις στην ΜΠΕ και την ΕΟΑ:

1) Στην ΜΠΕ ελλείπει παντελώς η περιγραφή των ειδών πανίδας (π.χ. ερπετά, αμφίβια) στην ΠΜ και στην περιοχή εγκατάστασης του έργου. Στις δε σελίδες

189-190 στο Κεφάλαιο 8.5.2. (Πανίδα) γίνεται αναφορά στην ορνιθοπανίδα και τα χειρόπτερα. Ειδικότερα, στις σελ. 189-190 της ΜΠΕ αναγράφονται τα εξής:

«8.5.2 Πανίδα

Η Όθρυς, τα Βουνά Γούρας και το φαράγγι της Παλαιοκερασιάς αποτελούν μια σημαντική περιοχή, κυρίως για αναπαραγόμενα αρπακτικά πουλιά και είδη των φυλλοβόλων δασών. Σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας της περιοχής είναι το Όρνιο (*Gyps fulvus*), ο Μαύρος Πελαργός (*Ciconia nigra*), ο Φιδαετός (*Circaetus gallicus*), ο Χρυσαιτός (*Aquila chrysaetos*), ο Σπιζαιτός (*Hieraetus fasciatus*), το Χρυσογέρακο (*Falco biarmicus*), ο Πετρίτης (*Falco peregrinus*) and ο Μεσαίος δρυοκολάπτης (*Dendrocopos medius*). Τα ανοιχτά δρυοδάση δυτικά της περιοχής αποτελούν ενδιαιήματα τροφοληψίας του Κιρκινεζιού (*Falco naumanni*) στο τέλος της αναπαραγωγικής περιόδου. Από την έρευνα πεδίου που εκπονήθηκε για τη μελέτη ΕΟΑ προκύπτει ότι στην περιοχή μελέτης υπάρχει επικράτεια ζεύγους Φιδαετών με συμπεριφορά που υποδεικνύει την παρουσία νεοσσών στη φωλιά, η οποία εκτιμάται ότι βρίσκεται στις συστάδες ελάτης ανατολικά των έργων. Το μεγάλο υψόμετρο (>1000 μ.) είναι περιοριστικός παράγοντας για τη συνηθισμένη λεία του είδους, ωστόσο, παρατηρήθηκαν συχνά φιδαετοί να κυνηγούν στους λειμώνες σε υψόμετρα άνω των 1500 μ. και στις περιοχές όπου σχεδιάζεται η χωροθέτηση των Α/Γ. Στην ΕΟΑ προτείνονται μέτρα ώστε να διασφαλιστεί η ακεραιότητα του πληθυσμού του είδους, και ιδιαίτερα να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος πρόσκρουσης, τα οποία περιγράφονται και στην ενότητα 10.5 της παρούσας μελέτης. Κατά την έρευνα πεδίου παρατηρήθηκαν επίσης η Δεντροσταρήθρα (*Lullula arborea*) και ο Αετομάχος (*Lanius collurio*), είδη που περιέχονται στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ. Ο βασικός τύπος οικοτόπου στον οποίο εντοπίζονται τα δύο αυτά είδη είναι ο 5210 «Σχηματισμοί με αρκεύθους» και οι συναφείς μεταβατικοί οικοτόποι. Οι οικοτόποι αυτοί προσφέρουν καταφύγιο, πηγή τροφής και περιοχή φωλιάσματος για τα είδη αυτά. Στην ΕΟΑ προτείνονται μέτρα ώστε να διασφαλιστεί η ακεραιότητα των πληθυσμών των ειδών, τα οποία περιγράφονται και στην ενότητα 10.5 της παρούσας μελέτης. Όσον αφορά σε άλλα είδη πανίδας, εντός της περιοχής μελέτης και σε ελάχιστη απόσταση 1,2 χλμ. από τα έργα, βρίσκεται το σπήλαιο Νεροσπηλιά το οποίο αποτελεί καταφύγιο για πληθυσμό περίπου 1000 ατόμων της Πτερυγονυχτερίδας (*Miniopterus schreibersii*), ενώ έχει καταγραφεί και ο Τρανορινόλοφος (*Rhinolophus ferrumequinum*). Η ευρύτερη περιοχή των έργων βρίσκεται εντός της ζώνης δραστηριότητας των χειροπτέρων, η οποία ορίζεται από κύκλο ακτίνας 5 χλμ. με κέντρο τη θέση του καταφυγίου. Η Νεροσπηλιά δεν αποτελεί ένα από τα σημαντικά καταφύγια για τα χειρόπτερα στην Ελλάδα, γι' αυτό και δεν έχει θεσπιστεί κάποια περιοχή προστασίας για τα συγκεκριμένα είδη. Τα μέτρα που προτείνονται στην ΕΟΑ είναι ικανά να διασφαλίσουν την ακεραιότητα των πληθυσμών των χειροπτέρων.».

2) Τόσο στην ΜΠΕ όσο και στην ΕΟΑ δεν γίνεται καμία αναφορά στην ΣΠΠ GR102 «Όρος Όθρυς» και ως εκ τούτου λείπει παντελώς η εκτίμηση των επιπτώσεων του υπό κρίση έργου στην ορνιθοπανίδα της ανωτέρω ΣΠΠ. Ειδικότερα, πρόκειται για την Σημαντική περιοχή για τα Πουλιά (ΣΠΠ) GR1430006 «Όρος Όθρυς, Βουνά Γκούρας και Φαράγγι Παλιοκερασιάς».

3) Η επιλογή της θέσης του υπό κρίση έργου των 4 ΑΣΠΗΕ έγινε με βάση το υφιστάμενο Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας – ΕΠΧΣΑΑ ΑΠΕ, λαμβάνοντας υπόψη και το γεγονός ότι βρίσκεται εξ' ολοκλήρου σε περιοχή του δικτύου NATURA 2000. Σύμφωνα με την οδηγία 92/43/ΕΟΚ (Οδηγία για την προστασία των οικοτόπων), όλα τα σχέδια και τα έργα που είναι πιθανό να έχουν σημαντικές επιπτώσεις σε τόπους Natura 2000 πρέπει να υποβάλλονται σε δέουσα εκτίμηση των εν λόγω

επιπτώσεων. Ωστόσο, το υφιστάμενο ΕΠΣΧΑΑ για τις ΑΠΕ, είχε εγκριθεί χωρίς να έχει προηγουμένως διενεργηθεί τέτοια εκτίμηση. Αυτό σημαίνει ότι τα ΑΣΠΗΕ που εγκρίνονται βάσει του ΕΠΣΧΑΑ για τις ΑΠΕ δεν συμμορφώνονται με την ενωσιακή νομοθεσία. Για το λόγο αυτό άλλωστε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει στείλει στην Ελλάδα αιτιολογημένη γνώμη ήδη από τις 15-02-2023 (INFR (2014) 4073).

Συμπέρασμα

Η ΜΠΕ/ΕΟΑ των προτεινόμενων ΑΣΠΗΕ πρέπει να απορριφθεί διότι παραβιάζει κρίσιμες περιβαλλοντικές και χωροταξικές δεσμεύσεις. Πρώτον, το έργο χωροθετείται εξ ολοκλήρου μέσα στη Ζώνη Ειδικής Προστασίας GR1430006 του Δικτύου Natura 2000, όπου η εγκεκριμένη Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη 4α (ΥΠΕΝ/ΔΔΦΠΒ/20803/449, 24/2/2025) απαγορεύει ρητά την αποψίλωση της αυτοφυούς βλάστησης των οικοτόπων 6170 και 5210 και θέτει ζώνες αποκλεισμού 500 μ. γύρω από φαράγγια και σπήλαια. Η ΜΠΕ αγνοεί πλήρως αυτές τις απαγορεύσεις και δεν τεκμηριώνει ότι οι 20 ανεμογεννήτριες και τα 19,6 χλμ. νέων/βελτιωμένων δασικών δρόμων δεν θα προκαλέσουν μη αναστρέψιμη απώλεια των προστατευτών τύπων οικοτόπου. Σημειώνεται ότι η υλοποίηση του έργου, τόσο μεμονωμένα όσο και με τους λοιπούς ΑΣΠΗΕ εντός της ΖΕΠ, θα επιφέρει ανεπανόρθωτο πλήγμα στην ως άνω ΖΕΠ. Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί, σχετικά με τις συνεργιστικές επιπτώσεων των ΑΣΠΗΕ εντός της ΖΕΠ με κωδικό GR1430006 «Όρος Οθρυς Βουνά Γκούρας & Φαράγγι Παλιοκερασιάς», ότι στην σελ. 245 της εγκεκριμένης ΕΠΜ, αναγράφονται συναφώς τα εξής:

«Από τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα προκύπτει εντός της ΕΖΔ δεν υπάρχει πυκνό οδικό δίκτυο και συνίσταται κυρίως από επαρχιακές οδούς, μικρής κυκλοφορίας. Εντός των ορίων της ΖΕΠ λειτουργούν 1 μονάδα παραγωγής ζωοτροφών, 2 λατομεία κερατόλιθου και 1 ΑΣΠΗΕ.

Με άδεια εγκατάστασης προβλέπεται η εγκατάσταση 4 ΑΣΠΗΕ στη θέση Αλογοράχη, συνολικής εγκατεστημένης ισχύος 68 MW και συνολικής έκτασης 185 Ha.

Με ΑΕΠΟ προβλέπονται 2 ΑΣΠΗΕ στη θέση Ανατολικός Πηλιούρας, συνολικής εγκατεστημένης ισχύος 9,20 MW και συνολικής έκτασης 92 Ha.

Με άδεια ή βεβαίωση παραγωγής (χωρίς ΑΕΠΟ) προβλέπονται άλλα 16 ΑΣΠΗΕ, συνολικής εγκατεστημένης ισχύος 211 MW και συνολικής έκτασης 697 Ha.

Η εγκατάσταση ΑΣΠΗΕ ενέχει κινδύνους δημιουργίας επιπτώσεων στο προστατευτέο αντικείμενο στην περίπτωση που αυτά χωροθετηθούν σε απόσταση μικρότερη των 500 m από την είσοδο των σπηλαίων Τιτανοσπηλιά και Νεροσπηλιά (οικότοποι 8310) και από τις κλυτείες με μεγάλη κλίση εκατέρωθεν της μισγάγειας των φαραγγιών Χαραχάλι, Διακόπτι, Νεροσπηλιάς, Τσιγγενόρεμα, Κακόρεμα, Μαυρομμάτι (οικότοποι 92C0). Επίσης, αν τοποθετηθούν ανεμογεννήτριες σε ζώνη εύρους μικρότερου των 500 m από τον υδροκρίτη των κορυφών Μεσοβούνι, Ξεροβούνι, Κακόγρικο, Νησί, Κορυφή, Κουμάρι, Φλαμπούρι, Ψηλοράχη, Γερακοβούνι, Μεσοράχη, Λασιάρα, Σκιαδοράχη, Κορομηλίτσα, Μεγάλη Ράχη, Κορομηλίες, Πήλιουρας (οικότοποι 6170 και 5210). Εκτός από τα ΑΣΠΗΕ με τα χαρακτηριστικά που προαναφέρθηκαν δεν ασκούνται ούτε προβλέπονται άλλα έργα, τα οποία να ενέχουν κινδύνους δημιουργίας σύγκρουσεων χρήσεων γης.».

Τρίτον, το έργο βρίσκεται σε κατάφωρη αντίθεση με το Αναθεωρημένο Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο Στερεάς Ελλάδας (Αριθμ. ΥΠΕΝ/ΔΧΩΡΣ/76104/1176, ΦΕΚ ΑΑΠ

299/14.12.2018), το οποίο ορίζει ότι οι ορεινοί όγκοι με υψόμετρο άνω των 800 μ. αποτελούν σημαντικό χώρο άσκησης αγροτοδοασικής και εκτατικής παραδοσιακής κτηνοτροφίας, δραστηριοτήτων, πολιτικών και προγραμμάτων ορεινού χώρου και αντιμετωπίζονται ως κατεξοχήν περιοχές φυσικού αποθέματος. Τέταρτον, η εκτίμηση σωρευτικών επιπτώσεων είναι ελλιπής, καθώς εντός της ΖΕΠ δρομολογείται η κατασκευή πλήθους ΑΣΠΗΕ, με αποτέλεσμα να αυξάνεται εκθετικά ο κίνδυνος πρόσκρουσης ή εκτόπισης για σημαντικά προστατευόμενα είδη της περιοχής (Μεσαίο Δρυοκολάπτη, φιδαιτό, χρυσαετό, μαυροπελαργό, βραχοκιρκίνεζο), όταν μάλιστα οι Α/Γ τοποθετούνται εντός κρίσιμων ενδιαιτημάτων των παραπάνω ειδών, όπως ομολογείται και στην σελίδα 114 της ΕΟΑ, όπου αναγράφονται τα εξής: *«Κατά τη διάρκεια της έρευνας πεδίου καταγράφηκαν κινήσεις μεγάλωσμων ειδών, κυρίως αρπακτικών, στα υποαλπικά λιβάδια του όρους της Όθρυος, εντός των γηπέδων εγκατάστασης του ΑΣΠΗΕ. Η περιοχή του έργου χρησιμοποιείται για την αναζήτηση λείας από αρπακτικά, κυρίως από το είδος του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΕ Φιδαιτό (Circaetus gallicus) και των κοινών γερακιών Γερακίνα (Buteo buteo) και Βραχοκιρκίνεζο (Falco tinnunculus). Η περιοχή αποτελεί καλό ενδιαίτημα τροφοληψίας για μεταναστευτικά πτηνά και δη για μεταναστευτικά αρπακτικά, όπως Κίρκοι (Circus aeruginosus) και αετοί, όπως ο Κραυγαετός που παρατηρήθηκαν (Aquila pomarina) κατά τη φθινοπωρινή μετανάστευση.»*. Συνολικά, ο φάκελος του έργου παραβιάζει την εθνική και ενωσιακή νομοθεσία, δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της εγκεκριμένης ΕΠΜ και του Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου και συνεπώς πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του. Όπως είναι καταφανές, η υλοποίηση του έργου και οι εργασίες που θα πραγματοποιηθούν για την κατασκευή αυτού (αποψίλωση φυτικής γης, νέα έργα οδοποιίας, βελτίωση υφιστάμενης οδοποιίας), θα κατακερματίσουν και θα ελαττώσουν την έκταση των ενδιαιτημάτων τους και κατά συνέπεια τον βαθμό διατήρησης των βιοτόπων τους, την μεταξύ τους ισορροπία, αλλά και τον βαθμό απομόνωσής τους (απώλεια ενδιαιτήματος, θανατώσεις λόγω προσκρούσεων, έμμεσες επιπτώσεις από τον εκτοπισμό).

Υπογραφή